

**T.C. İSTANBUL T CARET
ÜNİVERSİTESİ**

FEN B LİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**İ  MEKÂN TASARIMINDA KULLANILAN BÖLÜCÜ ELEMANLARIN
MEKÂN KURGUSUNDAKİ ETKİSİ**

Saliha ÇİNAR

**Danışman
Doç. Dr. Yaprak ÖZEL**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İ  M MARLIK VE ÇEVRE TASARIMI ANABİLİM DALI
İSTANBUL - 2023**

KABUL VE ONAY SAYFASI

Saliha ÇİNAR tarafından hazırlanan "**İç Mekan Tasarımında Kullanılan Bölücü Elemanların Mekan Kurgusundaki Etkisi**" adlı tez çalışması 15/11/2023 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri önünde başarı ile savunularak, İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **İç Mimarlık Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman **Doç. Dr. Yaprak ÖZEL**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi

Jüri Üyesi **Dr. Öğr. Üyesi Burhan SATICI**
İstanbul Ticaret Üniversitesi

Jüri Üyesi **Dr. Öğr. Üyesi Bedriye Aylin KARTAL**
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi

Onay Tarihi : 15.12.2023

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsünün 15.12.2023 tarih ve 2023/403 numaralı Yönetim Kurulu Kararının 6. maddesi gereğince, ders yüklerini ve tez yükümlülüğünü yerine getirdiği belirlenen "Saliha ÇİNAR" adlı öğrencinin mezun olmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Doğan KAYA
Enstitü Müdürü

AKADEMİK VE ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

15.12.2023

Saliha ÇİNAR

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	iv
ŞEKİLLER	v
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ	3
3. BÖLÜCÜ ELEMANLARIN TEMELİ: PARAVAN	4
3.1 Paravanın Tarihçesi	4
3.2 Paravanın Uzakdoğu Ülkelerinde Kullanım Alanları	7
3.3 Geleneksel Japon Evi	8
3.3.1 Genkan ve Engawa	11
3.3.2 Geleneksel Japon Evi'nde oda	12
3.3.3 Tatami	13
3.3.4 Shoji-Fusuma	15
3.3.5 Çayevi	17
4. BÖLÜCÜ ELEMANLAR	19
4.1 Yapıya Montaj Gerektiren Bölücü Elemanlar	19
4.2 Yapıya Montaj Gerektirmeyen Bölücü Elemanlar	25
4.3 Görsel İletişime Göre Bölücü Elemanlar	27
4.4 İşlev Alternatifine Göre Bölücü Elemanlar	31
4.5 İnsan Ölçeğine Göre Bölücü Elemanlar	33
4.6 Bölücü Elemanların Yapımında Kullanılan Malzemeler	34
4.7 Bölücü Elemanların Kullanım Alanları	40
5. BÖLÜCÜ ELEMANLARIN İÇ MEKAN TASARIMINA ETKİSİ	45
5.1 İç Mekan Tasarımında Kullanılan Farklı Bölücü Eleman Örnekleri	48
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	56
KAYNAKLAR	58
ÖZGEÇMİŞ	61

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İÇ MEKÂN TASARIMINDA KULLANILAN BÖLÜCÜ ELEMANLARIN MEKÂN KURGUSUNDAKİ ETKİSİ

Saliha ÇİNAR

İstanbul Ticaret Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Yaprak ÖZEL
2023, 61 sayfa

Bir mekânın iç mekân tasarımı yapılırken dikkat edilmesi gereken pek çok öge mevcuttur. Günümüzde iyice gelişmiş bir durumda olan teknoloji kullanıcıların ihtiyaçlarını gidermede tasarımcıların en büyük yardımcısıdır. Tasarımcı tasarımlarını yaparken kullanıcının günlük yaşamını kolaylaştıracak unsurları tasarımına dâhil etmek durumundadır. Çünkü kullanıcılar günümüzde mekânın içerisinde bulunan mobilyaları kendi ihtiyaçları dâhilinde değiştirerek mekân bütünlüğünü bozmadan yaşantısına adapte etmeye eğilimlidir. Bunun içinde kullanıcı ve tasarımcılar mekânın değişimine ve gelişimine katkı sağlayan esnekliğe ve dönüşüme izin veren eşyaları kullanır. Sabit mekânlarda kullanıcı ve tasarımcıya farklı işlevler sunmak amacıyla kullanılacak en iyi unsur bölücü elemanlardır. Bölücü elemanlar mekân içerisinde farklı alanlar yaratabildiği gibi ayırıcı görevi görmesiyle birlikte kullanıcıya farklı amaçlar için değerlendirebileceği yeni alanlar da sunmaya elverişlidir. Bunların yanı sıra bölücü elemanlar doğru bir şekilde kullanıldığı zaman mekân içerisindeki akustiği sağlayıp aydınlatmaya da yardımcı olabilmektedir. İşlevsel bir mekân oluşturmada tasarımcı için vazgeçilmez bir araç olarak değerlendirilebilir. Mekânın güzel görünmesine ve tasarıma sağladığı katkının yanında bölücü elemanlar kullanıcının pek çok ihtiyacına cevap veren bir araç olarak da nitelendirilebilir.

Bu çalışmada bölücü elemanların tarihte ilk kullanımından itibaren iç mekân tasarımına nasıl katkılar sağladığını; bölücü elemanların detaylı sınıflandırılması yapılarak kullanılan malzemeler ışığında etkileri incelenmektedir. Bunun yanı sıra işlevsellik bağlamındaki önemi iç mekân tasarımındaki yeriyse harmanlanınca bölücü elemanların iç mekân tasarımında vazgeçilmez bir unsur olduğu ortaya konmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bölücü elemanlar, esneklik, iç mekân tasarımı, işlevsellik.

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

THE EFFECT OF DIVIDER ELEMENTS USED IN INTERIOR DESIGN ON SPACE ORGANIZATION

Saliha ÇİNAR

**Istanbul Ticaret University
Graduate School of Applied and Natural Sciences
Department of Interior Architecture and Environmental Design**

**Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yaprak ÖZEL
2023, 61 pages**

There are many elements to consider when designing the interior of a space. Today, the technology, which is in a well-developed state, is the biggest assistant of designers in meeting the needs of users. The designer has to include the elements that will facilitate the daily life of the user while making his designs. Because today, users tend to change the furniture in the space according to their own needs and adapt it to their lives without disturbing the integrity of the space. In this, users and designers use items that allow flexibility and transformation that contribute to the change and development of the space. The best element that can be used in fixed spaces to offer different functions to the user and the designer is the divider elements. Divider elements can create different areas within the space, as well as serving as a separator, and are also convenient to offer new areas to the user for different purposes. In addition to these, when the divider elements are used correctly, they can provide the acoustics and help the lighting in the space. It can be considered as an indispensable tool for the designer in creating a functional space. In addition to its contribution to the beautiful appearance and design of the space, the dividing elements can also be described as a tool that responds to many needs of the user.

In this study, how dividing elements have contributed to interior design since their first use in history; By making a detailed classification of the divider elements, their effects are examined in the light of the materials used. In addition, when its importance in the context of functionality is blended with its place in interior design, it is revealed that dividing elements are an indispensable element in interior design.

Keywords: Flexibility, functionality, interior design, partitional elements.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında bilgi ve tecrübesi ile bana yardımcı olan, karşılaştığım zorlukları aşmamda destek veren değerli danışmanım Doç. Dr. Yaprak ÖZEL'e, yüksek lisans eğitimim süresince öğrenim hayatıma değerli katkılarını sunan hocalarıma ve tez yazım süresince kıymetli fikirlerini benimle paylaşan Dr. Öğr. Üyesi Burhan SATICI hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım ve tüm eğitim sürecimde maddi ve manevi anlamda her zaman yanımda olan ve beni destekleyen öncelikle anne, babama sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım. Tez yazım sürecinde desteklerini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Aileme...

Saliha ÇINAR
İSTANBUL, 2023

ŞEKİLLER

	Sayfa
Şekil 3.1. Çin’de yapılmış paravan örneği	4
Şekil 3.2. Kraliçe Victoria’ya hediye edilen paravan	6
Şekil 3.3. Japonya’da yapılmış paravan örneği	7
Şekil 3.4. Geleneksel Japon Evinde Kullanılan ‘Byobu’ Örneği	8
Şekil 3.5. Geleneksel Japon Evi Kesiti	10
Şekil 3.6. Geleneksel Japon Evinde Engawa Kesiti	11
Şekil 3.7. Geleneksel Japon Evinde Genkan Örneği	12
Şekil 3.8. Geleneksel Japon Evinde mekanın çok amaçlı kullanımı	13
Şekil 3.9. Geleneksel Japon Evinde Tatamiye göre mekan şekillenmesi	14
Şekil 3.10. Geleneksel Japon Evinde Shoji Örneği	16
Şekil 3.11. Geleneksel Japon Evinde Fusuma Örneği	17
Şekil 3.12. Geleneksel Japon Evinde Çayevi Planı	18
Şekil 4.1. Monte edilerek yapılmış sabit bölücü eleman örneği	21
Şekil 4.2. Monte edilerek yapılmış modüler bölücü eleman örneği	21
Şekil 4.3. Monte edilerek yapılmış menteşeli bölücü eleman örneği	22
Şekil 4.4. Monte edilerek yapılmış kayar bölücü eleman örneği	23
Şekil 4.5. Monte edilerek yapılmış döner bölücü eleman örneği	24
Şekil 4.6. Monte edilerek yapılmış katlanır bölücü eleman örneği	25
Şekil 4.7. Monte edilmeden yapılmış taşınabilen bölücü eleman örneği	26
Şekil 4.8. Monte edilmeden yapılmış taşınamayan bölücü eleman örneği	27
Şekil 4.9. Geçirgen bölücü eleman örneği	28
Şekil 4.10. Yarı geçirgen bölücü eleman örneği	29
Şekil 4.11. Opak bölücü eleman örneği	30
Şekil 4.12. Dönüştürülen yüzeyli bölücü eleman örneği	31
Şekil 4.13. Tek işlevli bölücü eleman örneği	32
Şekil 4.14. Çok işlevli bölücü eleman örneği	32
Şekil 4.15. Alçak bölücü eleman örneği	33
Şekil 4.16. Yüksek bölücü eleman örneği	34
Şekil 4.17. Japonya’da paravan örneği	35
Şekil 4.18. Kumaştan paravan örneği	36
Şekil 4.19. Ahşap bölücü eleman örneği	37
Şekil 4.20. Metal paravan örneği	38
Şekil 4.21. Cam bölücü eleman örneği	39
Şekil 4.22. Kumaş bölücü eleman örneği	40
Şekil 4.23. Konut içerisinde bölücü eleman örneği	41
Şekil 4.24. Restoran içerisinde bölücü eleman örneği	42
Şekil 4.25. Ofis içerisinde bölücü eleman örneği	43
Şekil 4.26. Ofis içerisinde bölücü eleman örneği	44
Şekil 5.1. Konut içerisinde bölücü eleman örneği	46
Şekil 5.2. Kafe ve restoranda bölücü eleman örneği	47
Şekil 5.3. Odak noktası olarak bölücü eleman örneği	48
Şekil 5.4. Sarmal tel kumaştan bölücü eleman örneği	49
Şekil 5.5. Sarmal tel kumaştan bölücü eleman örneği	50

Şekil 5.6. Metal zincirden bölücü eleman örneği	51
Şekil 5.7. Lazer kesim bölücü eleman örneği	52
Şekil 5.8. Lazer kesim bölücü eleman örneği	52
Şekil 5.9. By-Side Paravan ön görünüş	53
Şekil 5.10. By-Side Paravan arka görünüş	53
Şekil 5.11. Mobil paravan örneği	54
Şekil 5.12. Mobil paravan örneği	55

1. GİRİŞ

İnsanların yaşamlarını sürdürmek adına bir takım temel ihtiyaçlarını gidermeleri gerekmektedir. Bunlardan en temel olan barınma ihtiyacı insanların yaşamlarını güvenli bir biçimde sürdürmeleri için öncelikli olarak karşılanması gereken bir ihtiyaçtır. Önceleri mağaralarda barınma ihtiyacını karşılayan insanoğlu daha sonra beslenme ihtiyacını karşılamak adına hayvancılık ve tarımla uğraşmaya başladıktan sonra verimli alanlarda yerleşik hayata geçiş yapmıştır. Yerleşik hayata geçme durumu insanların genellikle su kenarlarındaki verimli topraklarda yaşamalarına meydan vermiştir. Bununla birlikte en basit haliyle konutlar hayatlarına girmiştir. Tarih boyunca ortaya çıkarılan yerleşim yerlerinde konutun en temel hali bir yaşam alanı ve depodan oluşmaktadır. Bununla birlikte zaman geçtikçe değişen her şey gibi konutlarımızda değişime uğramıştır. İnsanların daha konforlu bir yaşam sürmeleri adına büyümüş, gelişmiş, işlevleri ve özellikleri değişmiştir. Bunun sonucunda günümüzde kullandığımız konutlar bütün ihtiyaçlarımıza cevap veren yaşam alanlarımız olmuşlardır.

Kullandığımız yaşam alanları bizlere temel olarak beslenme, oturma, temizlenme, depolama ve yatma gibi ihtiyaçlarımızı karşılamayı sağlar. Kullanıcılar için bu işlevler rahat bir şekilde hayatlarını sürdürmeyi sağlasa da günlerimizi geçirdiğimiz bu alanların bizlere belirli bir rahatlık sağlaması da gerekir. Yaşamımızı sürdürdüğümüz bu alanlarda kullanmak için bize hem konfor sağlaması hem de işlevsel olarak kullanmak amacıyla bize yardımcı olan tasarım elemanları mevcuttur. Yaşam alanlarımızda kullanıcılara esneklik sağlayabilmek amacıyla kullanılabilen en önemli araçlar bölücü elemanlardır. Bölücü elemanlar bir mekanı farklı kullanım amaçlarına imkan sağlayan alanlar yaratmakta kullanılabilecek sistemlerdir. Bir mekanı tamamıyla ayırabileceği gibi kısmen bir ayırım sağlayarak da mekanda bizlere yeni alanlar sunmaya yardımcı olabilirler. Bunun yanı sıra mekan tasarımına da olumlu yönde pek çok katkı sağlayabilen bölücü elemanlar tasarımcı ve kullanıcılar için mekanlarda mutlaka yer verilmesi gereken sistemler olarak değerlendirilebilir. En temelinde bir ailenin kullandığı bir konutta birden fazla kişinin ortak kullandığı oturma

odası gibi mekânlarda bölücü elemanların en basit halleri kullanılarak kullanıcılara ek işlevler sağlayan bir alan yaratılabilir. Bu sayede kullanıcı mekânı hem işlevsel olarak geliştirdiği gibi bu elemanın mekân tasarımına yapmış olduğu katkıyla daha keyifli ve konforlu bir alanda yaşamını sağlayabilir. Bunun yanı sıra bölücü elemanların en çok kullanıldığı alanlar büyük hacimli alanlardır. Özellikle ofis ve kamu binalarında çokça kullanıma sahiptirler. Kullanıcının ve karşılaması gereken işlevlerin fazlaca olduğu bu mekânlar bölücü elemanlar sayesinde kolaylıkla işlevsel yönü kuvvetli, konfor oranı yüksek, tasarım olarak da göze hitap eden mekânlar yaratmak için en fazla kullanılan sistemlerdir.

Özellikle son zamanlarda tüm dünyanın yaşamını doğrudan etkileyen Covid-19 salgını tüm insanları belirli alanlarda yaşamaya mecbur bıraktıktan sonra bölücü elemanların iç mekân tasarımında ne denli önemli olduğunu gözler önünde sermiştir. Birden fazla kullanıcının aynı mekan içerisinde yaşamını sürdürdüğü bu süreçte yaşam alanlarımız kullanıcılar için yetersiz kalmış, bizlere ihtiyaçlarımıza cevap veren yeni mekanlar gerektiği ortaya çıkmıştır. Yaşam alanlarımızda herkesin kullandığı oturma odasında kullanılacak olan bölücü sistemlerin en temeli olan paravan mekanda farklı bir bölüm yaratarak mekanın işlevselliğini arttırıp kullanıcıya yeni ve konforlu bir mekan sunabilir.

Bunun yanı sıra aniden ortaya çıkan bu salgın kullanıcıları mekanlarda değişiklik yapmak durumunda bırakmıştır. Örneğin kafe ve restoranlarda kullanılan paravanlar en basit halleriyle hayatımıza girmiş ve mekan tasarımlarını oldukça kötü bir şekilde etkilemiştir. Ve bu durum bize mekan tasarımlarında kullanılan bölücü elemanların ne denli önemli bir yere sahip olduğunu göstermiştir. Özetle bölücü elemanlar tasarıma dahil edildiği zaman kullanıcılar için konforlu ve bir o kadar tasarıma katkı sağlayan mekanlar elde edilebilir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Bu tez kapsamında iç mekân tasarımında kullanılan bölücü elemanların mekan kurgusundaki etkisi detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bölücü elemanların tanımı, tarihçesi, sınıflandırması, kullanım alanları ve kullanılan malzemeler araştırılmış bunun ışığında edinilen bilgiler sentezlenip çalışmaya eklenmiştir.

Bilgiçyıldırım (1995), Türkiye’de Üretilen Bölücü Elemanların Açık Sistem Kuralları Açısından Değerlendirilmesi çalışmasında bölücü elemanlar konusunun ele alındığı ilk çalışma olarak literatürde yerini almıştır. Çalışmada bölücü elemanların malzeme bağlamında sınıflandırılması yapılmış ve yapım sistemlerindeki yeri incelenmiştir.

Yanarates (1998), Cam Malzemenin İç Mekânda Bölücü Eleman Olarak Kullanım Şekillerinin Araştırılması çalışmasında literatüre bölücü elemanlarla ilgili verilerini sunmuştur. Çalışmada bölücü elemanlar cam malzeme özelinde detaylı bir şekilde incelenmiş ve iç mekân tasarımındaki yeri konusunda sonuçlar ortaya konmuştur.

İşlevsellik ve Esneklik Bağlamında Konut İç Mekân Tasarımında Mobilya Kullanımı tezinde Bayram (2011), temelinde iç mekân tasarımında kullanılan mobilyaları genel anlamıyla incelemiş ve bu doğrultuda işlevsellik ve esneklik bağlamında kullanıcıya kullanım kolaylığı sağlayan mobilyaları çalışmasında sunmuştur.

İçemer (2015), İç Mekân Tasarımında Modüler Seramik Separasyonlar isimli tezinde öncelikle mekân kavramını daha sonra mekândaki esneklik algılarını incelemiştir. Bunun yanı sıra separasyonlarla ilgili detaylı bilgi vermiş ve çalışmasını separasyonların seramik özelinde detaylı bir şekilde incelenmesiyle sonuçlandırmıştır.

3. BÖLÜCÜ ELEMANLARIN TEMELİ: PARAVAN

3.1 Paravanın Tarihçesi

Paravanın bilinen ilk halinin katlanabilir özellikte olduğu ve ilk defa Çinliler tarafından üretilip kullanıldığı bilinmektedir. Çin hanedanlıkları tarafından kullanılan ilk paravanlar ışıltılı, ağır, büyük hacimli ve sanatsal motifleri barındıran bir mobilya olarak nitelendirilmekteydi. Daha sonraları Çin'den Japonya'ya ulaşan paravanlar Japonların farklı üretim teknikleriyle birlikte yayılıp Japon tasarım kültürünün vazgeçilmez bir ögesi olmuştur. Çin'de üretimi yapılan büyük hacimli ve kullanışsız paravanlar zamanla tercih edilmezken Japonya'da paravan kültürü hızla yayılmıştır. Bunun en önemli nedeni Japonların Çinlilerin aksine paravanın hacmini küçültüp ağır, hantal bir mobilya olmaktan çıkarmasıyla mümkün olmuştur. Çinlilerde tek parça halinde kullanılan paravan Japonya'ya geldikten sonra katlanılabilir özellikte üretilmeye başlamıştır.

Şekil 3.1. Çin'de yapılmış paravan örneği

Japonya’da paravan Çinlilerin aksine bir sanat eseri gibi işleniyordu. Çin’deki sabit ahşap yüzeyler yerini artık katlanabilir kâğıt yüzeylere bırakmıştı. Bu özel üretim kâğıt yüzeylerin üstüne resimler ve motifler işlenmekteydi. Bu da paravanın işlevsellik sağlayan özelliğinin yanında Japon evlerinin sade tasarımına önemli bir katkı sağlayarak konutlardaki yerini almasını sağladı. Daha sonraları Avrupalı insanların Japonya’ya yapmış oldukları ziyaretlerde Japon kültürü paravanının zarif tasarımı Avrupalılar tarafından da ilgi görmeye başladı. Paravanların kâğıt yüzeylerinde bulunan Japon kültürüne ait resim sanatları ve Çin kültürünü yansıtan materyaller kullanılarak yapılan paravanlar Avrupalılar tarafından beğenildi. Kayıtlara göre paravanın üzerinde bulunan iki farklı ülkenin tasarımları olması Avrupalıların paravanı nereden aldıklarını bilmediklerini göstermektedir.

“Japonya’da katlanabilir paravanlar dekoratif olmaktan çok daha fazlasıdır. Mimari anlamda iç mekânları tanımlamaya katkıda bulunurken aynı zamanda sergilendiği mekânda, örf ve adetleri yansıtan geleneksel motiflerle süslenmiş dekoratif ürünler olarak da görev yapmaktadır. Katlanabilir paravanların bu temsili çok kullanılmış ve önemli bir hale gelmiştir. Hem günlük hem de diplomatik durumlarda kullanılması stratejik olarak iyi sonuç vermiştir. 16. ve 17. yüzyılda Japon kültüründe katlanabilir paravanlar zengin ve soylu kişiler arasında yaygın olarak değiş tokuş edilmiş veya Japonya içinde ve dışında diplomatik hediye olarak sunulmuştur”(Kaplan Yanan, 2021, s. 24).

Japonya’nın batılılar tarafımdan keşfedilmesiyle birlikte geleneksel Japon ürünleri Avrupa pazarında yerini aldı. Geleneksel Japon kültürünü yansıtan bu eşyaların alınabilmesinin en önemli nedeni ucuz olmasıydı. Japonya’da yapılan bu sanat eserlerinin ulaşabilirliği Avrupa pazarında yer bulmasını sağladı. Sanayileşmenin batının üzerindeki etkisini fark eden Japon üreticiler kendi geleneklerindeki doğayla iç içe olan tasarımları batı pazarına tanıttı. Avrupalılar Japon kültürü yansıtan doğa ve manzara desenlerine ilgi gösterdiler. Bu ilgiden kaynaklı üreticiler bu resimleri tekstil ürünlerinde kullanmaya başladılar.

“Dekoratif tekstil üreticileri yeni bir formatla geleneksel Japon süsleme sanatıyla bezenmiş Nihanga (Japon stili) tarzı kompozisyonlarla kurgulanan paravanlar, çerçeveli paneller ve sanat işleri oluşturdular. Yurtdışı piyasalarını hedefleyen bu tasarımlar Japonya’yı önemli bir tarihe, bozulmamış doğal güzelliklere ve benzersiz kültürel özelliklere sahip modern bir ulus olarak gösterdi. Bu tasarımlarla süslenen Japon dekoratif ürünleri Japon hükümeti ve imparatorluk hanesi tarafından diplomatik hediye olarak yurt dışındaki kral ve kraliçelere ve önde gelen devlet adamlarına sunulurdu. 1897’de Kraliçe Victoria’ya armağan edilen Kyoto’daki ünlü manzaraya sahip Arashiyama’yı gösteren bir işlemeli paravana Japonya tarafından sunulan diplomatik hediyelere örnek teşkil etmiştir”(Kaplan Yanan, 2021, s. 25).

Şekil 3.2. Kraliçe Victoria’ya hediye edilen paravan

Şekil 3.3. Japonya’da yapılmış paravan örneği

3.2 Paravanın Uzakdoğu Ülkelerinde Kullanım Alanları

Japonların Çinlilerden öğrenip kullanmaya başladıkları paravanlar kendilerine has üretim ve yapım teknikleriyle Japon kültürünün vazgeçilmez bir parçası haline geldi. Çinlilerin büyük hacimli ve değişime imkân vermeyen paravanlarının yanında Japonların ürettikleri paravanlar çok daha kullanışlı ve tasarıma katkı sağlayan mobilyalar olarak kullanılmaya başlandı. Paravan Çin kültüründe daha çok tasarıma katkı sağlamak amacıyla kullanılırken Japonlar paravanı evlerinde odaları bölmek için kullanarak yapı malzemesi olarak da kullanmaya başladı. Bunun yanı sıra sağlam malzemelerden yapmış oldukları dış çerçevenin içini sanatlarını sergileyebilecek resimlerle süsleyip yaşam alanlarının tasarımına önemli katkı sağladılar. Japonların ‘Fusuma’ adını verdikleri yüzeyleri kâğıttan oluşan kaydırmalı panelleri olan paravanları ve ‘Byobu’ adını verdikleri katlanabilen özelliğe sahip iki çeşit paravanları

mevcuttu. Fusuma daha çok geleneksel Japon evlerinde kullanılan mekanları ayırıp birleştirmeyi sağlayan, mekanlar arası ulaşım imkanı veren elemanlar olarak kullanıldı. Byobu ise katlanabilir ve taşınabilir özelliğe sahip olması nedeniyle anlık olarak mekân ayrımlarında kullanılmaktaydı. Aynı zamanda görsel öğelerin yaygın olarak kullanıldığı bu paravanlar yalnızca tasarıma katkı sağlayan bir öğe olarak da Japon kültüründe yer bulmuştu. Byobuların bir diğer kullanım alanları da Japon kültüründe önemli bir yere sahip olan törenlerde kullanılmasıydı.

Şekil 3.4. Geleneksel Japon Evinde Kullanılan 'Byobu' Örneği

3.3 Geleneksel Japon Evi

Geleneksel Japon evlerinin mekânsal ve yapısal özelliklerinin oluşmasında Japon kültürünün ve felsefesinin önemli bir yeri vardır. Tarih süresince Japonların pek çok farklı kültürle yolları kesişmiştir. Önceleri Çin kültürü ve felsefesini kültürüne dâhil eden Japonlar daha sonraları batı kültürlerinden de

etkilenmişlerdir. Japonya'nın tropik ormanlarında görülen otlarla kaplı çatılar Japon geleneksel evlerinin en temel örneklerindendir. Zaman geçtikçe yapılar dikme kirişlerin üzerine oturtulmuş ve Japon kültürü geleneksel ev yapısında yerini almıştır. Altıncı yüzyılda Kore ve Çin kültüründen etkilenen Japonlar kendi kültürlerindeki sade yapılara kıyasla daha görkemli tapınak yapıları inşa etmeye başlamıştır.

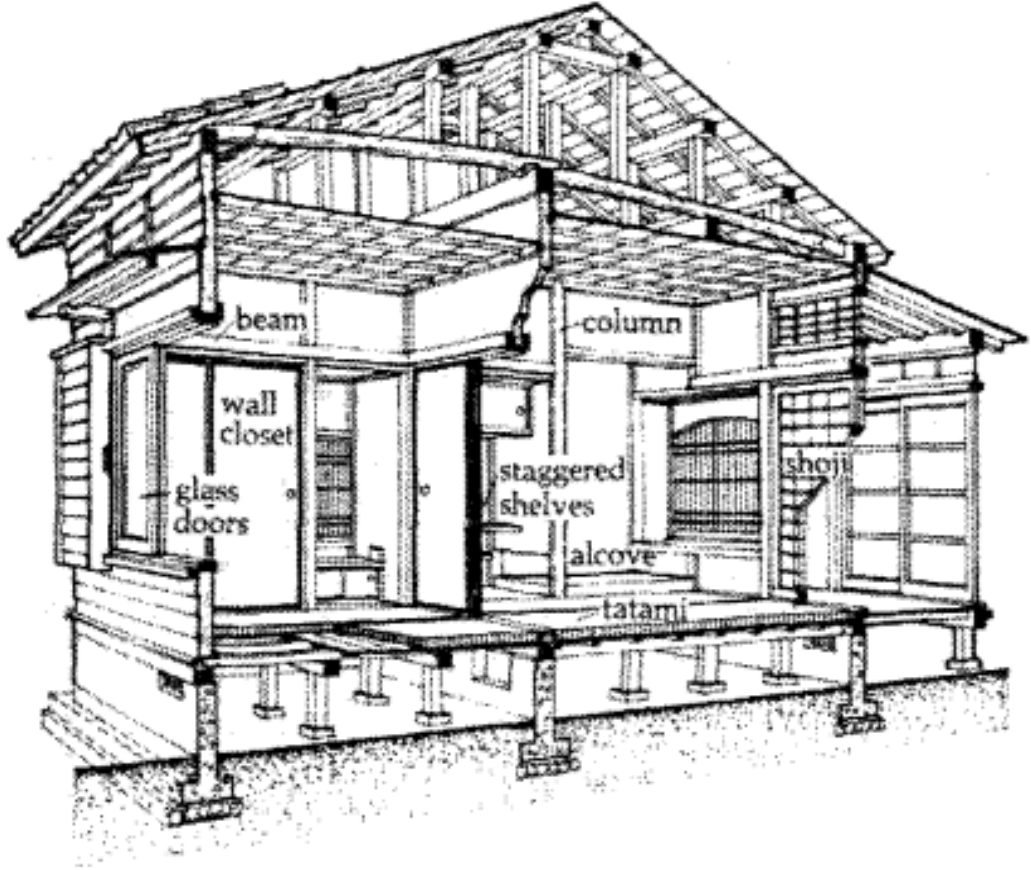
Japon mimarisini etkileyen pek çok farklı unsur vardır. İklim koşulları, topografya gibi doğal faktörler; din, ekonomi, toplumsal yapı ve kültür gibi sosyal faktörler Japon mimarisini etkileyen ana unsurlar olarak sıralanabilir. Bunun yanı sıra Japon mimarisinde önemli bir yere sahip olan sanatsal yapı düşüncesidir. Yapıda sanatsal düşünce "Şoin-Zukuri" olarak adlandırılan yapı geleneği 8 başlık altında toplanmıştır.

- "1. Yapının, çevre ve bahçesiyle uyuşması
 2. Yapının asıl ön cephesinde 'engawa' adı verilen üstü saçakla örtülü, yanları açık bir veranda balkon yapılması,
 3. Giriş kapısında 'genkan' adı verilen bir antre bulunması,
 4. İç bölmelerin 'fusuma-shoji' diye bilinen hafif ahşap bölme ve kapılarla ayrılması (İstendiğinde takılıp çıkarılabilir.),
 5. Odalarda çatı boşluğunun ahşap bir tavan bölmesiyle birbirinden ayrılması,
 6. Odalar arasında, gömme dolap ve yerli yüklükler yapılması,
 7. Oturma odasında "tokonoma" adı verilen bir onur ve sanat başköşesi bulunması,
 8. Tokonoma önüne pencereden doğal ışık alan bir aile masası konması."
- (Güvenç 1992, 187)

Geleneksel olarak yapılarda uygulanmış olan söz konusu tasarım özellikleri, zaman içerisinde Japon mekân özelliklerini meydana getiren belirli ilkeler haline gelmiştir. Bu ilkelerden biri de karkas sistem yapılarda çatı örtüsü, döşeme kaplaması ve düşey bölücü elemanlarda doğal malzemelerin kullanılmasıdır. Toplumsal yapıda meydana gelen köklü değişimlere rağmen, yapı sanatları ve yapı tasarım ilkelerinin, kararlı ve kalıcı bir sürekliliğe sahip

olduğu söylenebilir. Yeni olanı denemekten ziyade, beğenilmiş olan mevcudu yenilemeyi tercih eden Japonlar, böylelikle tasarıda bir süreklilik sağlamaktadırlar (Güvenç, 1992: 157).

Geleneksel Japon düzenini belirleyen en önemli etkenlerden biri insanların içinde bulunduğu coğrafi koşullardır. Adaların %80'i dağlık, dağların %88'i ormanlarla kaplı olduğu için yerleşime açık kısımlar oldukça kısıtlıdır. Nüfusu çok olan bu ülkede alan darlığını Japonlar kendilerine özgü bir yöntemle çözümlenmişlerdir. Küçük alanları büyük göstermek için alanın tümü yoğunlukla bir bütün olarak algılanmayacak şekilde tasarlanmaktadır. Dolaysız ve açık olmama, simetrik olmama ve iç-dış ayrımının belirgin olmaması Japon mekân geleneğini Batı mekân geleneğinden ayıran en önemli farklardır (Çevik 1999, 76).

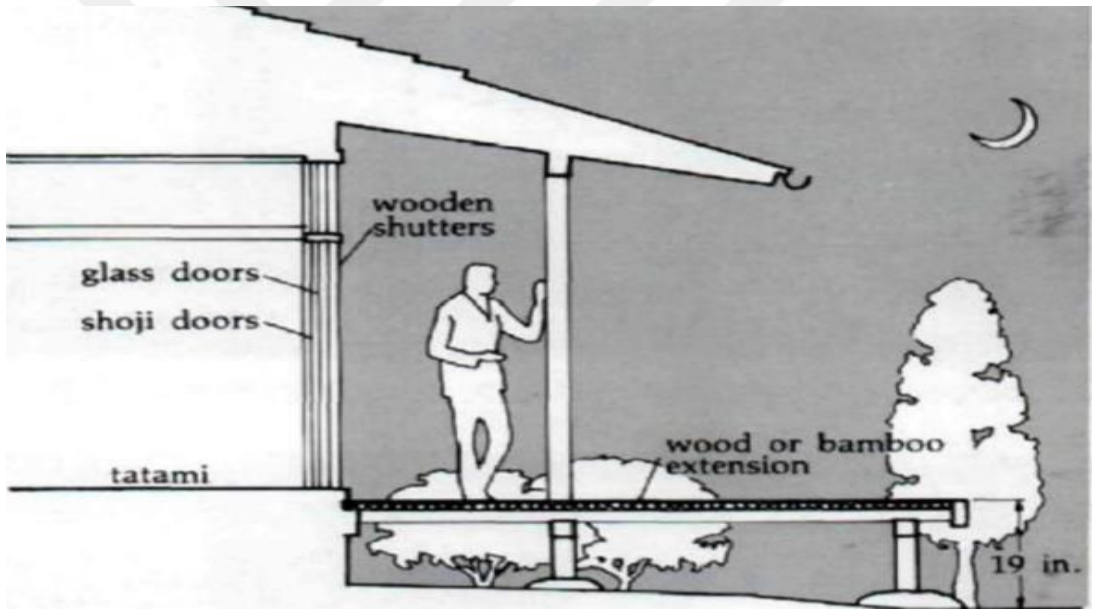
Şekil 3.5. Geleneksel Japon Evi Kesiti

Japon evlerinde genel olarak tercih edilen ahşap türünün adı "HINOKİ"dir. Japon evinde iç-dış mekân arasındaki sınır kesin olarak belirlenmemiştir. Doğanın

yapıdan kopuk olmasındansa shoji, bambu, antre ve veranda elemanları kullanarak evle bütünleşmesi sağlanmıştır(Yagi 1982, 18).

3.3.1 Genkan ve Engawa

Japon geleneksel evlerinde iç mekana girmeden önce kullanıcıları üç mekan karşılar. Eve girmeden önce ayakkabıların çıkarıldığı yer olan antre genkan, ev halkının ziyaretçileri karşılayabileceği veranda da engawa olarak adlandırılır. Ev ahalisinin bahçeyi görmesi ve doğayı duymasına imkan sağlayan elemanlara ise perde denilmektedir. Bu alanlar evin içerisine girmeden gelenlerle iletişim kurulabilecek ev halkına gerekli mahremiyeti sağlayacak mekanlar olarak tanımlanabilir.

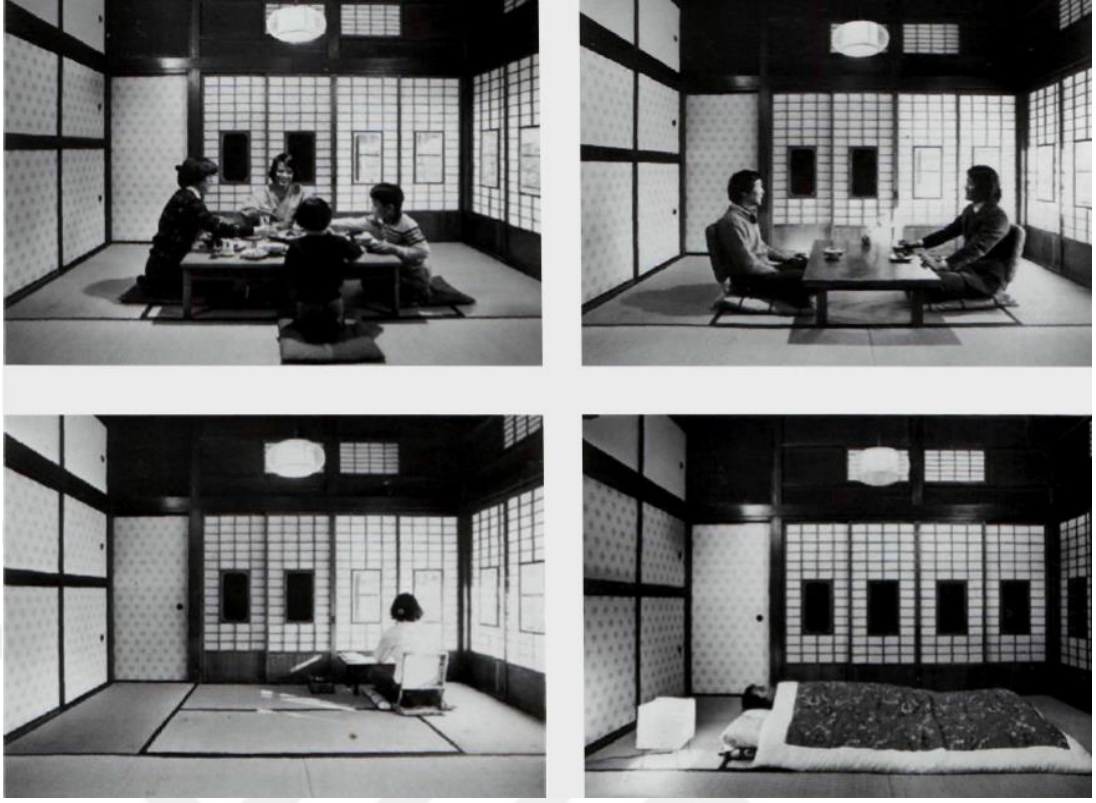
Şekil 3.6. Geleneksel Japon Evinde Engawa Kesiti

Şekil 3.7. Geleneksel Japon Evinde Genkan Örneği

3.3.2 Geleneksel Japon Evi'nde oda

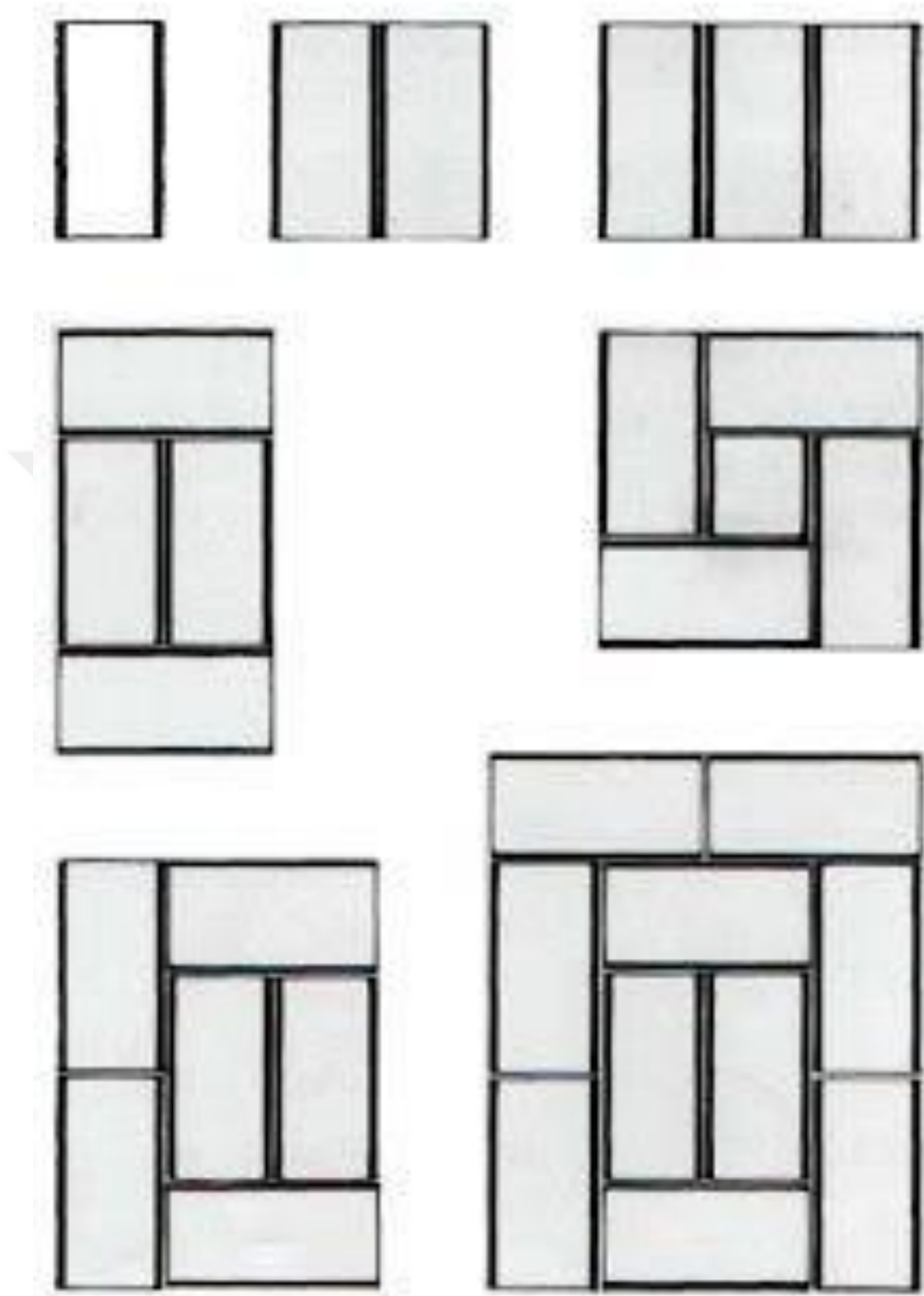
Japon evlerinde birden çok fonksiyona sahip olan odalar, gerektiğinde her türlü kullanıma cevap verecek şekilde düzenlenmiştir. Hareket eden bölme ve mobilyalar aracılığıyla bir mekân oluşturma düşüncesi, bu hareketli parça ve mobilyaların, bölünmesi, taşınması ve eklenmesi suretiyle mekânın isteğe uygun bir şekilde değiştirilmesine imkân vermektedir. Mekândaki bu değişim olanağı, yaz döneminde odanın genişletilerek havalandırılmasına, kış döneminde ise, küçültülerek daha rahat ısıtılmasına olanak sağlamaktadır (Yagi, 1982).

Şekil 3.8. Geleneksel Japon Evinde mekanın çok amaçlı kullanımı

3.3.3 Tatami

Odaların boyutları, Japon evlerinde tatami adı verilen hasır kaplamaların durumuna göre değişiklik göstermektedir. Tatami ölçüsü, ya bir kişinin uyurken kapladığı ya da iki kişinin ayakta dururken kapladığı alan nazarı dikkate alınarak belirlenmiştir (Yagi, 1982). Tatami, kalınlığı 5-6 cm. olan, ebatları 90X180 olan, dokuması, lif ve sap gibi doğal malzemelerle yapılan, üst yüzü ince bir hasırla kaplı, kenarları ise, kumaş bordürle bastırılarak yapılan bir döşeme malzemesidir. Japon oda ve yapılarının ölçümü, tataminin üst katları ile ya da tsubo (iki tatami) yoluyla yapılmaktadır (Güvenç, 1992).

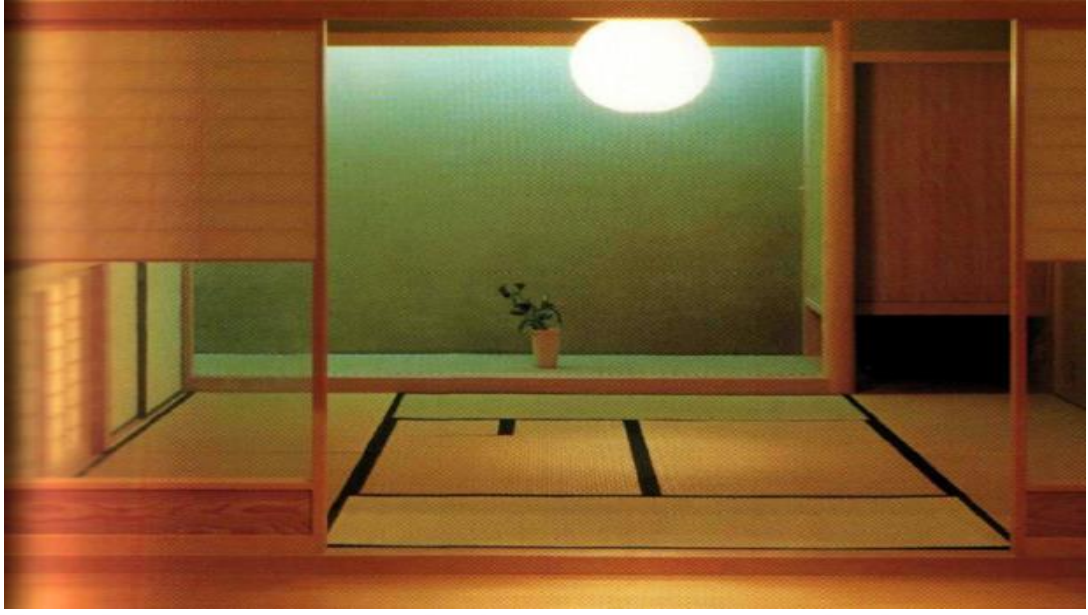

Şekil 3.9. Geleneksel Japon Evinde Tatamiye göre mekan şekillenmesi

3.3.4 Shoji-Fusuma

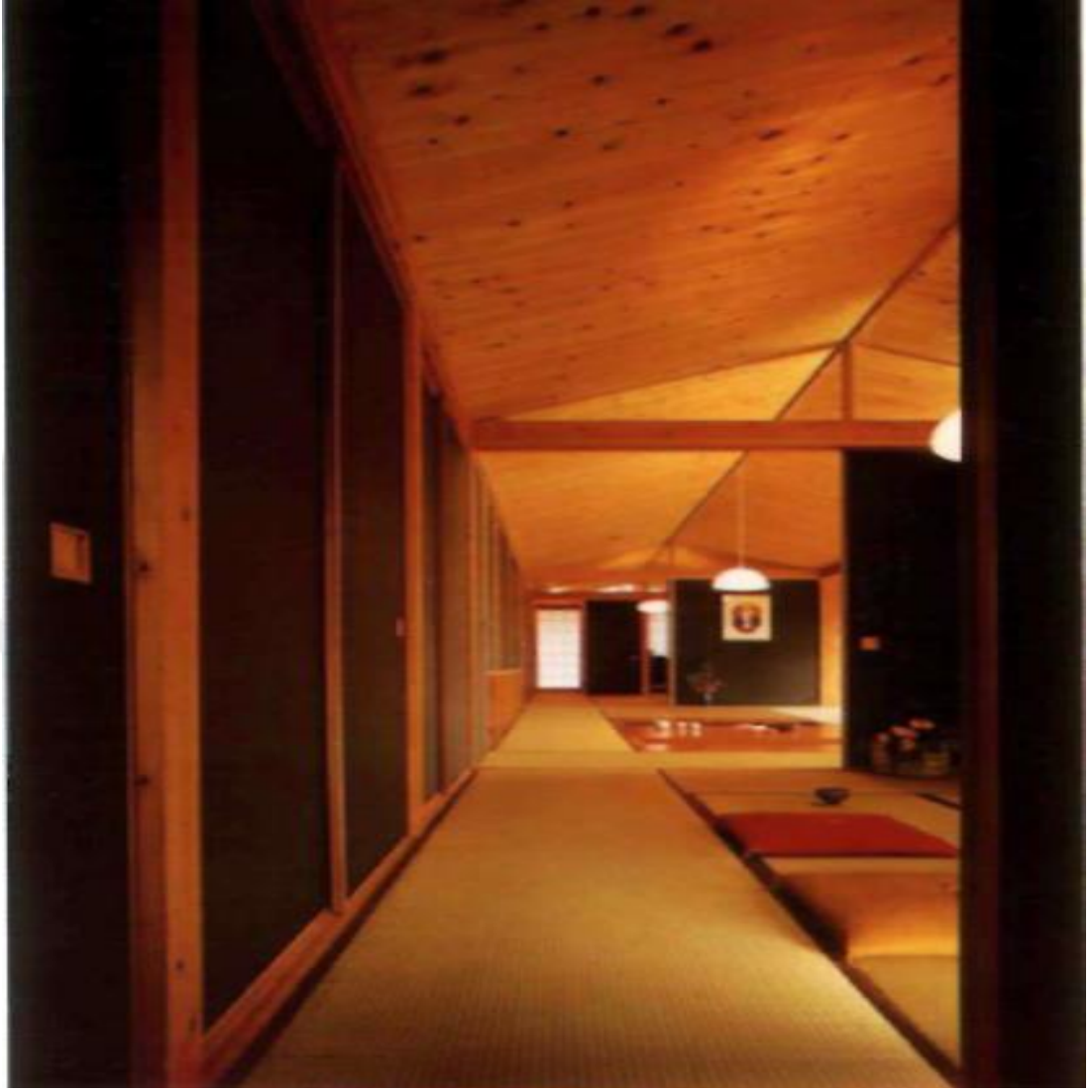
Fusuma ve shoji, Japon geleneksel mekânının ahşaptan yapılmış olan ve hareketli ana öğeleridir (Koike, 1956). Japon evi doğayla bütünleşen açık plan özelliği taşımaktadır. Özenle tasarlanmış iç bahçeye kolayca açılmayı sağlayan, geçmişte özel bir kâğıtla kaplanan shoji ve iç mekânlarda esnek bir düzenlemeye olanak tanıyan fusuma adlı hafif bölücüler birbirinin üzerinde kaydırılarak mekansal süreklilik elde edilmektedir. Bu süreklilik, sadece şeffaf bir cam aracılığıyla görsel bir bağlantı sağlamanın ötesinde, doğayla tam bir birliktelik kurmaya dayalıdır. Bu nedenle Japon evinin düzgün bir şekli yoktur (Çevik, 1999).

Yarı saydam kayan kapılar (shoji) Japon mekânına özgü elemanlardan biridir. Tatami, canlandıran ve duyumsal bir kaplama sağlarken, shoji kapıları evin ruhunu farklılaştırmaktadır. Shojinin karkas sistemi ahşaptan yapılırken, aralarında kâğıt, fiber ya da cam malzeme kullanılmaktadır. Shoji mekânda sadece iç bölmelerde kullanılmaz, iç ve dış alan sınırlandırılmasında da çoğunlukla kullanılan bir elemandır. İç mekân bölmelerinde kullanılan shojinin karakteristik kağıdı, soğuk hava akımının içeri girmesine izin vermezken ışığı geçirecek bir yapıya sahiptir (Yagi, 1982).

Şekil 3.10. Geleneksel Japon Evinde Shoji Örneği

Fusumanın (ışık geçirmez, taşınabilir ve bölücü opak kayan kapılar) genel amacı tatami ile belirlenen geleneksel odaları birbirinden ayırmak ve gerekli olduğunda daha büyük alanları kullanıma hazır hale getirebilmektir. Fusuma aynı shoji gibi ahşap grid çerçeveden oluşmaktadır. Shojide ışık geçiren kâğıtlar bir yüze takılırken, fusumada opak kâğıt ya da kumaş grid ahşabın her iki yüzünde kullanılmaktadır (Yagi, 1982). Şekil 3.10'te görülen sürgülü kapılar kapalıyken üç oda iken, açıldığında bir büyük oda oluşturulur. Kapılardaki siyah duvar kâğıdı, çiçek düzenlemeleri ve tablolar için çarpıcı bir zemin oluşturmanın yanı sıra kayar kapıların bölme ve birleştirme işlevini de vurgular. Bu oda sürgülü kapıları kapatıldığında, hızlıca ve kolayca kendi bahçesiyle tamamlanmış bir konuk odasına dönüşür. Konuklar için yatak takımları tatami yandaki dolap alanında saklanır. (Yagi,1982)

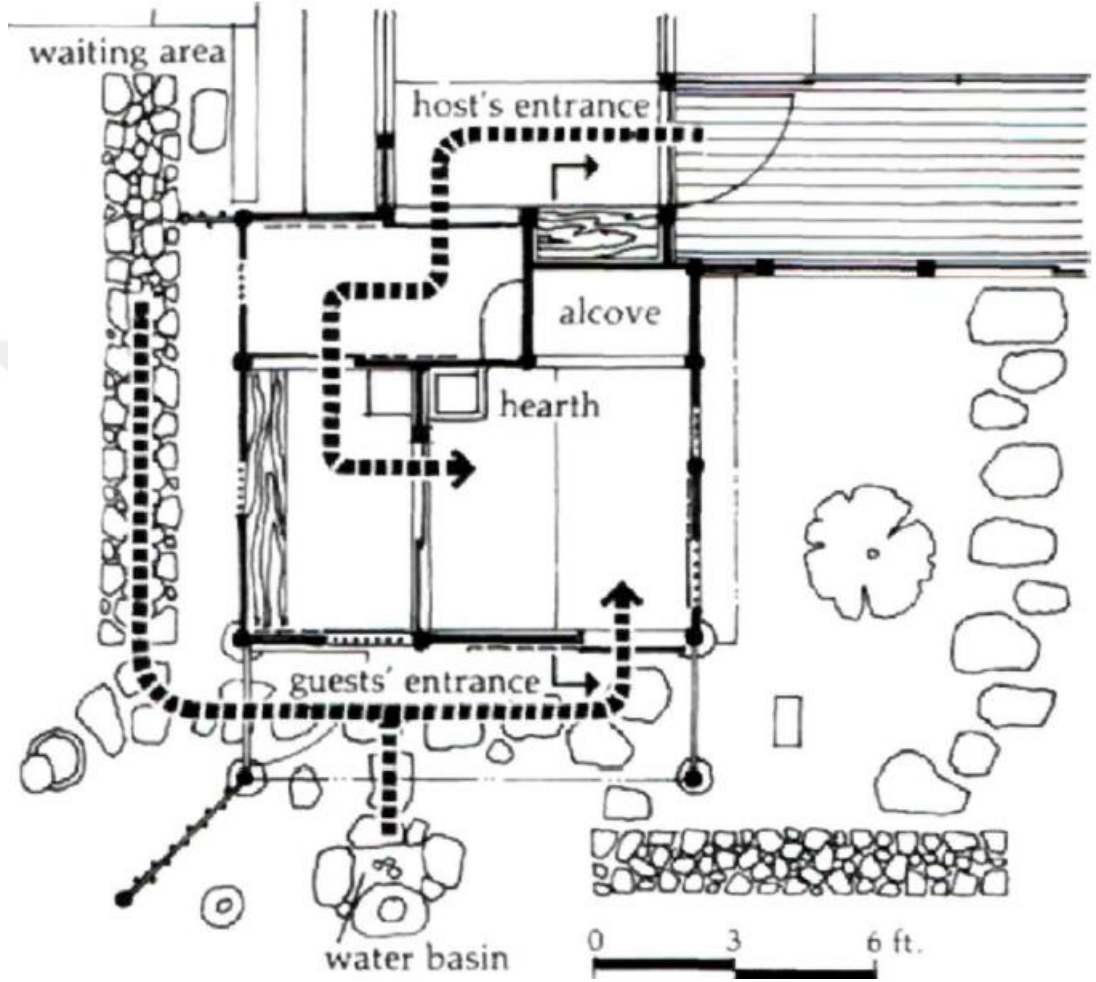
Şekil 3.11. Geleneksel Japon Evinde Fusuma Örneği

3.3.5 Çayevi

Japon mimarisinin kendine özgü çayevlerinde uygulanan mimari stile sukiya denir. Uyum, saygı, saflık ve dinginliğin somutlaştırıldığı bu mekânlar geleneksel Japon mimarisinin özünü oluşturmuşlardır. Sukiya stilinde asimetri, sade formlar, doğal malzeme ve küçük ebatlar kullanılmaktadır. (Timuremre,2004)

Çayevi; işlenmemiş malzemelerle inşa edilmiş, süslemeden uzak, güneş ışığının özenle içeri alındığı simetrik olmayan yapılardır.(Çevik,1999). Sukiya mimarisinin oluşmasına sebep olan çay töreni geleneği Zen rahipleri tarafından

13. Yy'da Japonya'ya getirilmiştir. Çayevlerinin yalın ve süsten uzak olmaları estetik değerlere farklı bir özellik katmıştır. Yagi'ye göre, çayevleri ister evin içinde isterse ister müstakil bir yapı olsun, insanın kendisini farklı bir dünyada hissetmesine yol açan bir mekândır.(Yagi,1982:)

Şekil 3.12. Geleneksel Japon Evinde Çayevi Planı

4. BÖLÜCÜ ELEMANLAR

Mekanın mimarlık sözlüğündeki karşılığı ;“ İnsanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluk, boşun.” olarak tanımlanmıştır. Mimari bir mekan oluşturmak ise, “Geniş anlamdaki doğadan veya peyzaj mekânından insanın kavrayabileceği bir bölümü sınırlamaktır.” (Hasol, 1998 : 306)

Mekanlar günlük yaşantımızda kullanıcıların hayatlarını sürdürdükleri en temel yapılar olan konutlar olarak yerini alır. Konut tasarımları kullanıcıların temel ihtiyaçlarını konforlu bir şekilde sağlayabilmek için yapılmıştır. Özellikle birden fazla kullanıcının yaşamını sürdürdüğü konutlar işlevsellik ve esneklik bağlamında kullanıcıya çeşitli imkanlar sağlamak durumundadır. Belirli bir yapı strüktürüne sahip konutlar çeşitli ek sistemler kullanılarak kullanıcının kullanımına sunulabilir.

Diğer yandan pek çok kullanıcının bulunduğu büyük hacimli ofis ve kamu binaları gibi mekanlarda ayırım ve birleştirme gibi basit planlamalar yapılırken de mevcut strüktüre destek olacak yapı sistemleri mevcuttur. Temelinde bu ihtiyaçlarımıza cevap verebilecek en temel sistem bölücü elemanlar olarak adlandırılabilir.

4.1 Yapıya Montaj Gerektiren Bölücü Elemanlar

İç mekan tasarımında bizlere çeşitli imkanlar sağlayan bu elemanlar tasarımcı ve kullanıcıların yaşam alanlarında yer vermesi durumunda konforlu bir hayat sürmeleri için kullanılabilecek en iyi sistemlerdir. Birden fazla biçim ve şekilde tasarıma dahil edilebilecek bu sistemler farklı başlıklar altında toplanabilir. Örneğin özellikle büyük hacimli, serbest planlı yapılarda işçilik ve maliyet söz konusu olmaksızın bir bölücü elemanla mekan içerisinde ayırımlar yapmak, özel alanlar yaratmak mümkündür. Duvar yapmak yerine ufak bir işlemle yapı içerisine monte edilen bu elemanlar özellikle büyük hacimli yapılarda tasarıma önemli ölçüde katkı sağlayabilmektedir.

Büyük çoğunlukla geniş hacimli mekanlarda kullanılan bir diğer bölücü sistem ise kullanıcıya kullanım ve kurulum kolaylığı sağlayan yapı içerisinde montaj yapılmadan kullanılan bölücü sistemlerdir. Bu sistemler ofis ve hizmet binalarında birden fazla kullanıcının sürekli olarak kullandığı mekanlar için idealdir. Gerekli durumlarda kullanıcının ihtiyacına cevap vermek amacıyla çeşitli değişiklikler yapılabilmektedir. Yapıya montaj gerektiren sistemler kendi içinde iki bölüme ayrılır. Bunlar sabit ve hareketli bölücüler olarak incelenir. İç mekân tasarımında kullanılan sabit bölücüler değişikliklere imkân vermeyen bir yapıya sahiptirler. Bu bölücüler kullanılan sistem üzerinde yapılacak değişime izin vermez. Sabit bölücüler panel ve modüler sistem olmak üzere iki grupta incelenir. Asıl amacı mekânı tanımlamak olan bu sistemler mekâna net sınırlar çizerken görsel açıdan da mekândaki yönlendirme etkisiyle plan düzenlemesine katkı sağlar. Mekânda kullanılan sabit modüler sistemler ise panel sisteme nazaran kullanıcıya değişiklik imkânı sunar. Sabit sistemin tamamını oluştururken tasarıma farklı öğeler eklenen bu sistem duruma göre kullanıcının ihtiyaçlarına cevap verir. Bu iki sistemde kullanıcıların mekan içerisindeki görsel algılarını iyi yönde artırmak için kullanılabilecek en iyi sistemdir. Aynı zamanda mekan içerisinde kullanıcıya yeni bir alan sunarak mahremiyet ihtiyacını gidermelerine yardımcı olur. Modüler sistemin pek çok farklı şekil ve malzemede üretiliyor olması da tasarımcı ve kullanıcıların mekanları görsel algıları yüksek kullanıcının kullanım amacına hizmet eden mekanlar olarak tasarlamasına yardımcı olur.

Şekil 4.1. Monte edilerek yapılmış sabit bölücü eleman örneği

Şekil 4.2. Monte edilerek yapılmış modüler bölücü eleman örneği

İç mekân tasarımında kullanılan hareketli bölücülerde amaç mekânda ayrılan bölüme geçiş imkânı sunmasıdır. Bir diğer neden ise kullanıcı gereksinimine göre mekân boyutunu büyütmek ya da küçültmektir. Hareketli bölücüler ise

kendi aralarında dört bölüme ayrılarak incelenir. Bunlar menteşeli, kayar, döner ve katlanır sistem olarak sıralanabilir. Bir mekân bölücü elemanlarla sınırlandırıldığında tamamen kapatılmış bu alanda giriş çıkışın sağlanabilmesi için bir çözüme ihtiyaç duyulur. Bu çözümü sağlamak menteşeli sistemi kullanmaktan geçer. Menteşeli sistem kapalı haldeyken mekân bütünlüğünü korur. Fakat açıldığı durumda kullanıcılara geçiş imkânı sunar. Genel olarak bir ray düzeneğiyle kullanıma sunulan kayar sistemdeki amaç mekânları tam anlamıyla ayırmak ya da durum bağlamında kısmen bölmeler sunmak kullanıcının pratik bir şekilde yapabilmesini sağlamaktır. Aynı zamanda yine mekânlar arasındaki geçişi sağlamak için kullanılan bu sistemde çeşitli durumlarda mekân yönlendirmesinin yine kullanıcı tarafından belirlenmesi ihtiyacıdır. Bu bölücü elemanlar kullanılırken ray üzerinde kaydırarak yapılacak değişikliklerle kolay bir kullanım sunar.

Şekil 4.3. Monte edilerek yapılmış menteşeli bölücü eleman örneği

Şekil 4.4. Monte edilerek yapılmış kayar bölücü eleman örneği

Modüler bir sistemle oluşturulmuş bu bölücü elemanda genellikle döner bir sistem kullanılır. Döner sistemlerde menteşe ve ray bir arada kullanılarak kullanım çeşitliliği sağlar. İstenilen durumlarda ray üzerinde menteşe yardımıyla dönen modüler parça istenilen durumda geçiş imkânı sağlarken tamamını aynı konuma getirmek ayrılan mekânı mevcut mekânla birleştirmeyi kolay bir şekilde sağlar. Kayar ve döner sistemin bir arada kullanılmasıyla kurgulanan bu sistem yine aynı şekilde mekânlar arası büyüme küçülme durumunu gerçekleştirmek için daha çok dar alanlarda tercih edilen bir bölücü sistemdir.

Şekil 4.5. Monte edilerek yapılmış döner bölücü eleman örneği

Şekil 4.6. Monte edilerek yapılmış katlanır bölücü eleman örneği

4.2 Yapıya Montaj Gerektirmeyen Bölücü Elemanlar

Yapıda monte işlemi yapılmayan bu sistemler kullanıcı ve tasarımcılar için kolaylıkla tercih edilebilir. Monte işleminin olmaması fazladan işçilik ve maliyet gereksinimlerini ortadan kaldırır. Özellikle ofis binaları gibi büyük hacimli ve pek çok kullanıcının bulunduğu mekanlarda bu bölücü sistemler rahatlıkla tercih edilebilir. İç mekân tasarımında yalnızca belirli durumlar için kullanılan bu sistemler gerekli durum ortadan kalktığında hemen mekândan kaldırılarak amaca hizmet eder. Bu bölücü elemanların taşınabilmesinin kolay olması için genellikle hafif bir tasarıma sahiptir. Aynı zamanda mekânın

mevcut tasarımına uyum sağlayabilmesi için kullanılan malzeme duruma göre değişikliklere imkân sağlar. Bu durum özellikle açık planlı ofis tasarımlarında anlık durumlar için görüşü kısıtlamak ya da ses problemini ortadan kaldırmak için akustiği dengelemek amacıyla kullanılır. Diğer bölücü sistemlerde olduğu gibi bu sistem de tamamen kullanıcının isteklerine cevap veren mekânı ayırmak ya da birleştirmek için kullanılabilecek en basit çözüm olarak değerlendirilebilir.

Şekil 4.7. Monte edilmeden yapılmış taşınabilen bölücü eleman örneği

Bir mekân organizasyonunda tasarımsal olarak değişikliğe ihtiyaç duyulmadığı durumlarda bu sistem tercih edilir. Daha çok sabit ve büyük ölçekli mobilya

üniteleriyle sağlanan bu sistem taşınmadığı için taşınan sistemlere nazaran daha keskin sınırlar çizme görevi üstlenir.

Şekil 4.8. Monte edilmeden yapılmış taşınamayan bölücü eleman örneği

4.3 Görsel İletişime Göre Bölücü Elemanlar

Bir mekanın kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap veriyor olması büyük bir önem taşır. Özellikle büyük hacimli yapılarda mekanlar görsel iletişimi sağlamak açısından yapılacak tasarımlarla kullanıcılar için rahatlıkla yaşamlarını sürdürebilecekleri tasarımlarla desteklendiği zaman mekanlar çok daha verimli bir şekilde kullanılabilir. Kullanıcıların mekâna hâkimiyet sağlamasını gerektiren durumlarda tercih edilebilecek bu bölücü sistem genellikle şeffaf özelliği bulunan cam malzemeyle tasarlanır. Aynı zamanda kullanıcıların 6 görmesi istenen mekânda odak noktası konumunda bulunan alanların oluşturulması en iyi bu sistemle sağlanır. Örneğin sergi alanlarında önemli bir parça büyük şeffaf bölücü elemanlarla çevrilir ve parçanın önemi gözler önüne serilir. Bir başka örnek de ofis binaları için kullanılabilir. Ofiste daha yüksek konumda bulunan kullanıcı diğer çalışanları kolayca gözlemlemek için kendi

odasını bu şekilde tasarlayabilir. Aynı zamanda mekânda özel bir alan yaratılmak istenirken mekân bütünlüğünden ödün vermemek için de bu sistemin kullanılması faydalı olacaktır.

Şekil 4.9. Geçirgen bölücü eleman örneği

Bazı durumlarda kullanıcı görsel iletişimi kesmek isteyebilir. Bu mahremiyet ihtiyacı mekâna kısıtlayıcı çözümler getiren yarı geçirgen bölücü sistemlerle sağlanabilmektedir. Bu bölücüler mekân bütünlüğünün bozulmaması açısından kullanıcıya ve mekân tasarımına avantaj sağlar. Aynı zamanda yarı geçirgen bölücü sistemler doğal ışığın kullanımına da imkân verdiği için tercih edilebilir.

Şekil 4.10. Yarı geçirgen bölücü eleman örneği

Mekân çözümlemesi yapılırken kullanıcı tarafından istenen mahremiyet opak bölücülerle sağlanabilir. Malzemenin opak olması doğal ışığın kullanımına imkân vermez fakat kullanıcının çevresiyle iletişimi keserek çevresinden ayrılmış özel bir alan sunar. Sadece belirli bir grup kullanıcının kullanımıyla sınırlı olmayan durumlarda gizlenmesi gereken ürünleri de gözlerden uzaklaştırması bu sistemin avantajıdır.

Şekil 4.11. Opak bölücü eleman örneği

Mekânlarda kullanıcıların ihtiyaçları sürekli olarak değişiklik gösterebilir. Günümüzde artık çokça kullanılan renk değiştiren camlar bu sistemlerin ana malzemesini oluşturur. Kullanıcıların mekânda hâkimiyet istediği durumlarda şeffaf olan bu bölücüler mahremiyet gerektiren durumlarda da opak bir görünüm alarak kullanıcıya farklı deneyimler sunar.

Şekil 4.12. Dönüşebilen yüzeyli bölücü eleman örneği

4.4 İşlev Alternatifine Göre Bölücü Elemanlar

Bölücü elemanların bir mekânı sadece bölmek, ayırmak veya birleştirmek için kullanılmamaktadır. Aynı zamanda mekân içerisinde bir mobilya niteliğinde kullanılan bölücü eleman sistemleri de mevcuttur. Bölücü elemanların tek bir işleve sahip olduğu durumlar mekân içerisinde özel bir alan yaratmak istenildiği zaman ayırıcı olarak kullanıldığı durumlardır. Bunun yanı sıra bir bölücü eleman birden fazla işleve yönelik kullandığında tasarıma da büyük oranda katkı sağlayabilir. Bir bölücü eleman iki mekânı birbirinden ayırırken üretim aşamasında eklenen raflar sayesinde kullanıcının kullanabileceği bir kitaplığa da dönüşebilir. Ya da büyük hacimli bir banko hem bir karşılama ünitesi olarak görev yaparken hem de kendini mekânın geri kalanından ayırarak kendine özel bir alan yaratabilir.

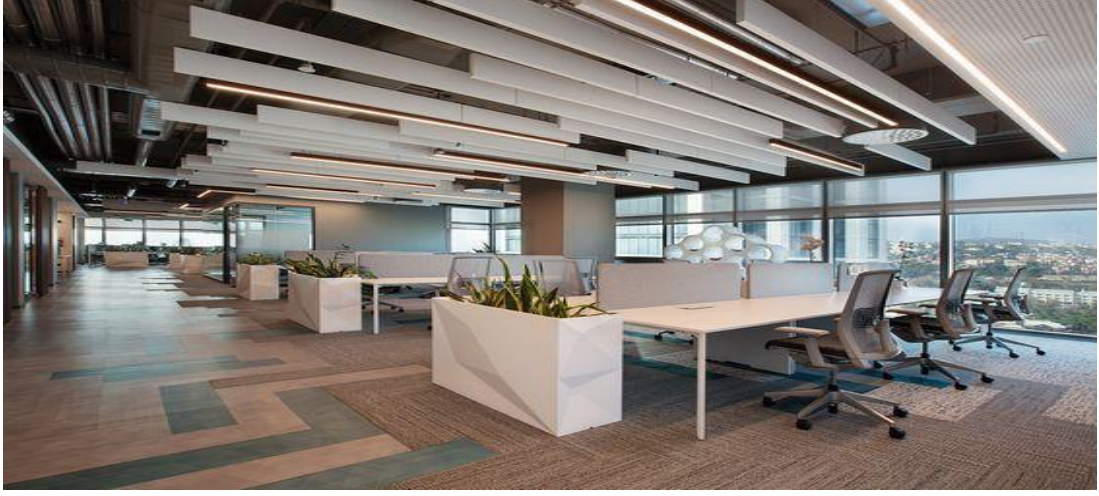
Şekil 4.13. Tek işlevli bölücü eleman örneği

Şekil 4.14. Çok işlevli bölücü eleman örneği

4.5 İnsan Ölçeğine Göre Bölücü Elemanlar

Mekânlarda belirli oranda bir sınırlama ya da yönlendirme yapılmak istenildiğinde bu bölücüler tercih edilebilir. Mekânsal iletişimi bozmadan düzenleme yapmanın en iyi yollarından biridir. Genel olarak ses yalıtımına ihtiyaç duyulan durumlarda kullanılan bu bölücüler tasarımsal olarak mekân organizasyonuna uyumlu bir şekilde tasarlanır. Mekânın dikey olarak tamamen bütün yüzeyini kaplayan bu elemanlar net sınırlar çizerek mekân bölmelerini gerçekleştirir.

Şekil 4.15. Alçak bölücü eleman örneği

Şekil 4.16. Yüksek bölücü eleman örneği

4.6 Bölücü Elemanların Yapımında Kullanılan Malzemeler

Bölücü elemanların en basit hali olan paravanın yapımında kullanılan malzemeler günümüzde olduğu kadar çeşitlilik göstermemektedir. Gelişen ve değişen dünyada pek çok farklı malzemeye kolaylıkla ulaşılması nedeniyle günümüzdeki paravanlar birçok malzeme, doku, renk ve desen içermektedir. Buna karşılık üretilen ilk paravanların yapımında belirli malzemeler kullanılmıştır. En yaygın kullanılan katlanabilir paravanlar ahşap çerçevelerin ortasına yerleştirilen kâğıtlardan meydana gelmekteydi. Bu paravanlar genellikle en az 2, en fazla 8 kanattan oluşmaktadır. Kanatları birbirine bağlayan menteşeler sayesinde paravanlar kolayca katlanabilmektedir.

Paravan ilk zamanlarda daha çok ayırma özelliği nedeniyle kullanıldığından arka tarafı göstermesi beklenmez. Bu nedenle ahşap çerçevenin içerisine genellikle gazete kağıdı ve mumlu kâğıt yerleştirilmiştir. Buna karşılık paravanların ön tarafı manzara resimleri içeren posterler gibi görünmektedir. Japon sanatçılar eserlerini paravanlar üzerinde sergilemekteydi.

Şekil 4.17. Japonya’da paravan örneği

Zaman geçtikçe kâğıt yüzeyler yerini ince ipek kumaşlara bırakmış ve çeşitli aksesuarlarla süslenmiştir. Kumaşla kaplanmış paravanlarda ise daha çok üç boyutlu bir görünüm elde etmeye yarayan kabartmalı desenler kullanılmıştır. Üretilen ilk paravanların üretiminde kullanılan ana malzemeler ahşap, kâğıt ve kumaş olarak özetlenebilir.

Şekil 4.18. Kumaştan paravan örneği

Günümüzde ise en basit haliyle paravanlar ve bunun yanı sıra bütün bölücü elemanların yapımında akla gelebilecek her türlü malzeme kullanılmaktadır. Ahşap ve türevleri, metal, cam, tekstil ürünleri, plastik malzemeler bölücü eleman yapımında kullanılmaktadır.

Genel olarak mobilya üretiminde çokça tercih edilen ahşap bölücü elemanların yapımında da yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ahşabın doğal ve yaşayan bir malzemesi olması diğer mobilyalarda olduğu gibi bölücü elemanların yapımında kullanılmasına neden olmuştur. Aynı zamanda ahşap dayanıklı ve uzun ömürlüdür. Ahşap bölücü elemanların yapımında gerek dış çerçeve olarak gerekse yüzey alanı olarak kullanılmaktadır. Özellikle eski zamanlarda üzerinde oymalar yapılarak kullanılan ahşap bölücü elemanlar hem ihtiyaca karşılık verir hem de mekânın tasarımına katkı sağlar.

Şekil 4.19. Ahşap bölücü eleman örneği

Bölücü elemanların yapımında metal malzemeler de oldukça önemli bir yere sahiptirler. Gerek konstrüksiyon olarak gerekse dekoratif olarak pek çok yapıda ve formda kullanılmaktadır. Metal malzemelerin şekil değiştirmeye yatkın olması ve taşıyıcı özelliğinin bulunması üretimin çeşitliliği açısından kullanıma elverişlidir. Özellikle dayanıklı ve birden fazla form ve şekilde kullanılabilmesi metal malzemeyi hem mobilya kullanımdan hem de bölücü elemanlar özelinde önemli bir yere sahip olmasını sağlar. Üstelik parlak rengi ve dokusu da iç mekân tasarımına önemli katkılar sağlar. Hem büyük hacimli hem de küçük hacimli bölücü elemanların yapımında metal malzemenin kullanımına sıklıkla rastlanmaktadır.

Şekil 4.20. Metal paravan örneği

Cam; silis, potas veya soda, kireç ve bazen de değişik katkı maddelerinin birlikte karıştırılıp yüksek sıcaklıkta eritilmesiyle elde edilen, saydam, yarı saydam veya opak, şekilsiz ve kristalleşmeden hızla katılaştıran bir maddedir. Yüksek ısı uygulanarak şekil verilen cam mobilya yapımında kullanılan malzemelerden bir tanesidir. Bölücü elemanların yapımında özellikle belirli bir saydamlığın arandığı mekânlarda en çok kullanılan malzeme camdır. İç mekân tasarımında boyutsal ve biçimsel derinlik ve serbestliği kullanıcıya sağlayan en önemli malzeme cam olarak değerlendirilebilir. Büyük hacimli mekânlarda kullanılan camdan yapılmış bölücü elemanlar mekânda akıcılığı sağlarken aynı zamanda kullanıcıya ses izolasyonu sağlamaktadır. Bunun yanı sıra küçük hacimli mekânlarda da cam malzeme kullanılarak yapılan bölücü elemanlar mekân içerisindeki bütünlüğü rahatlıkla sağlayabilir. Aynı zamanda saydam bir yapısının olması geçirgenlik açısından kullanıcılara imkânlar sağlar. Son olarak camların renklendirilmesi ve çeşitli formlara dönüştürülebilmesi nedeniyle iç mekân tasarımında önemli bir yere sahiptir.

Şekil 4.21. Cam bölücü eleman örneği

İç mekan tasarımında mekan bütünlüğünü büyük ölçüde sağlayan önemli unsurlardan bir tanesi mekanın malzeme ve atmosfer olarak uyum içinde olmasıdır. Tekstil ürünleri mekandaki ana parçaları bütünleştiren malzemelerdir. Tekstil ürünleri mekana doku kazandırmak için kullanılabilecek en uygun ve kullanışlı malzemelerdir. Bölücü elemanların yapımında da kendisine geniş bir yer bulan tekstil ürünleri mekan tasarımına önemli katkılar sunar. Pek çok farklı yapı ve dokuda kullanılabilen tekstil ürünleri mekandaki güzellik algısına katkı sağlamasının yanı sıra mekandaki akustik dengesini kurmak açısından da bölücü elemanların yapımında tercih edilmektedir. Özellikle büyük hacimli ofis binalarında insan sirkülasyonunun da yoğun olması nedeniyle akustik problemleri yaşanabilmektedir. Bölücü elemanlarda kullanılan tekstil ürünleri bu soruna mekan tasarımına da katkı sağlayarak başarılı bir çözüm getirmektedir.

Şekil 4.22. Kumaş bölücü eleman örneği

4.7 Bölücü Elemanların Kullanım Alanları

Bölücü elemanlar pek çok alanda her ortama rahatlıkla uyum sağlayabilecek ihtiyaca cevap veren donatılardır. Konutlarda, kafe ve restoranlarda, ofislerde, kamu ve hizmet binalarında kısacası insanların günlük hayatlarında zaman geçirdikleri bütün mekanlarda kullanılmaya elverişlidir. Gerek büyük ölçekli yapılarda gerekse küçük ölçekli yapılarda hem işlevsel çeşitlilik sağlar hem de tasarıma katkı sağlar. Özellikle sirkülasyonun yoğun olduğu mekanlarda kullanıcıya pek çok avantaj sağlar. Bir mekanı ayırmak birleştirmek ve yönlendirmek için en basit çözümü sunan elemanlar bölücü elemanlardır.

İnsanların barınma ihtiyacını karşılayan en küçük yapılar da yani konut mekanlarında bölücü elemanlar kullanılarak kullanıcıya özel alanlar yaratmak mümkündür. Günlük yaşamda tek bir işleve sahip mekanlarda tasarıma dahil edilen bölücü elemanlar mekanda kullanıcıya mahremiyet sağlayan alanlar oluşturur. Aynı zamanda mekanları birbirinden ayırmak için tasarlanan bölücü elemanlar mekan bütünlüğüne katkı sağlar. Bunun yanı sıra pek çok form ve şekilde tasarlanabilen bölücü elemanlar mekan tasarımına olumlu yönde etki eder.

Şekil 4.23. Konut içerisinde bölücü eleman örneği

Bölücü elemanların kafe ve restoranlarda kullanımı ise sadece mekanı ayırmak ya da birleştirmek için değil aynı zamanda kullanıcıları yönlendirmek için de kullanılmaktadır. Bunların yanı sıra özellikle pandemi zamanlarında belirli bir izolasyon sağlamak için de ilk başvurulacak eleman bölücü elemanlar olmuştur. Mekan içerisindeki farklı tasarımları bütünlüğü bozmadan en iyi şekilde ayıran bölücü elemanlar bu noktada da tasarıma olumlu etkiler sunabilecek en basit çözümlerdir. Mekan içerisindeki işlevselliğe sağladığı katkıların yanında odak noktası olabilecek noktalarda kullanılan paravanlar şık tasarımlarıyla mekandaki tasarıma olumlu etkiler sağlar.

Şekil 4.24. Restoran içerisinde bölücü eleman örneği

Bölücü elemanlara en çok ihtiyaç duyulan mekanlar özellikle büyük hacimli ofis mekanlarıdır. Birden fazla kullanıcının zamanlarını geçirdikleri bu mekanlarda akıcılığı sağlamak bölücü elemanların mekan tasarıma dahil edilmesiyle sağlanabilir. Özellikle açık planlı ofis binalarında çalışanların masalarını birbirinden ayırarak mahremiyet sağlamak, belirli bir sirkülasyon ve yönlendirme alanı oluşturmak, ofis içerisindeki yönetici odasının mekandaki bütünlüğü bozmadan hakimiyet sağlayabilmesi ve toplantı odalarını diğer alanlardan rahatlıkla ayırabilmek için bölücü elemanları kullanmak en basit ve

etkili çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda yoğun sirkülasyona sahip bu mekanlarda yaşanabilecek akustik problemlerini de çeşitli şekil, yapı ve dokuda tasarlanan bölücü elemanlar çözüm sağlamaya yardımcı olmaktadır. Bunun yanı sıra kamu ve hizmet binalarında da benzer şekillerde kendine yer bulan bölücü elemanlar iç mekan tasarımında önemli bir yere sahiptir.

Şekil 4.25. Ofis içerisinde bölücü eleman örneği

Şekil 4.26. Ofis içerisinde bölücü eleman örneği

5. BÖLÜCÜ ELEMANLARIN İÇ MEKAN TASARIMINA ETKİSİ

Bir yapının kullanıcıya en iyi şekilde hizmet vermesi için iç mekan tasarımının en iyi şekilde kurgulanması gerekir. Yapılan tasarımın kullanıcının ihtiyaçlarına öncelikli olarak cevap vermesi iç mekan tasarımının en önemli unsurudur. Yalnızca göze hitap eden tasarımlar kullanıcıya süreçte bazı sorunlar çıkarabilir. Bu nedenle tasarımın güzel olmasının yanı sıra işlevsellik ve esneklik bağlamında da kullanıcıya avantajlar sağlaması gerekir. Yaşanılan mekanlar her zaman kullanıcıya ek işlevler sunmak durumundadır. Çünkü mekanlar boyut olarak aynı kalsa da zamanla doğan ihtiyaçlar değişiklik gösterebilir. Bu ihtiyaçlara en basit ve uygun şekilde cevap verecek donatılar bölücü elemanlardır.

Mekan içindeki güzellik algısını pek çok unsurla sağlamak mümkündür. Kullanılan mobilyalar, malzemeler, renkler ve dokular, bu bağlamdaki ürün çeşitliliği tasarımcının işini kolaylaştırır. Fakat bunların yanı sıra mekanlar iyi çözümlenmeli ve değişime imkan sağlamalıdır. Bölücü elemanların sabit mekanlarda kullanıcılara sunabileceği farklı işlev alanları bu değişim için önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda bölücü elemanlar kullanıcılara işlevsellik ve esneklik sağlarken mekan içerisindeki güzellik algısına olumlu yönlerde etkilerde bulunur.

Şekil 5.1. Konut içerisinde bölücü eleman örneği

Günümüz koşullarında bölücü elemanlar her türlü boyut, form, renk ve dokuda tasarlanabilmektedir. Bu nedenle bölücü elemanları mekanlara yeni işlevler kazandırmasının yanı sıra tasarıma dahil etmek iç mekan tasarımına olumlu etkiler sağlar. Yakın bir zamanda tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını süresince insanlar çok uzun süreler evlerinden dışarı çıkamadı. Ortak bir mekanı sürekli olarak paylaşan aile bireyleri konut içerisinde mahremiyet alanlarına ihtiyaç duydu. Kullanıcılara bu alanları yapıya zarar vermeden en maliyetsiz şekilde sunabilecek elemanlar olan bölücü elemanlara ihtiyaç duyuldu. Örneğin bir konutta tüm aile bireylerinin ortak olarak kullandığı oturma odasında en azından bir aile üyesine farklı işlevler için kullanabileceği bir alan yaratmak önemli bir hal aldı ve bunun çözümü basit bir bölücü elemanla sağlanabilirdi. Bir diğer probleme ise pandeminin ilerleyen dönemlerinde tekrar normal hayatımıza dönüş yaparken kafe ve restoranların mekan içerisinde kullanıcılara izolasyon sağlamak için kullandığı basit bölücü sistemler örnek verilebilir. Herkesi olduğu gibi işletme sahiplerini de hazırlıksız yakalayan bu durum için üretilen çözümler maalesef mekan içerisindeki dekorasyona uyum sağlamayan basit muşambalarla sınırlı kaldı. Masalar arasında kullanılan muşambalar anlık ihtiyaca cevap verse de mekan tasarımına olumsuz yönde etki etti. Oysaki bunun yerine mekan tasarımına uygun bir şekilde çalışılmış bölücü elemanlar kullanmak hem kullanıcıya

gerekli izolasyonu sağlayacak hem de mekan tasarımına olumlu yönde katkılar sağlayacaktı. Bu örnekler de bize bölücü elemanların tasarıma dahil edilmesinin iç mekan tasarımı yaparken ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Şekil 5.2. Kafe ve restoranda bölücü eleman örneği

Bölücü sistemler birçok farklı şekilde tasarlanabilmektedir. Bunun en büyük katkısı tasarıma olan olumlu etkisidir. Bölücü eleman bir mekânın odak noktası olarak kullanılabilir. İyi tasarlanmış bir elemanın tasarıma etkisi büyüktür. Aynı zamanda bir elemanın tek bir işlevle sınırlı kalmaması da kullanıcıyı memnun eder. Mekânda alan sınırlandırması yapmanın yanı sıra dikkatleri üzerine çeken bir sistem tüm kullanıcıların tercih edeceği bir elemandır. Bu bölücü eleman yalnızca çok küçük bir alanı tanımlayan bir formda olsa bile mekâna etkisi büyük olabilir. Özellikle konutlarda kullanılacak geçirgenliği olan bir sistem, konut alanında kullanıcılara özel alanlar sunarken mekândaki mevcut ferahlık etkisine olumsuz etki sağlamaz. Mesela geçmiş zamanlardan günümüze kadar tasarıma dâhil olan vitray konut içerisine yerleştirilen bölücü elemanlarda kullanıldığında mekâna bir karakter katar.

Şekil 5.3. Odak noktası olarak bölücü eleman örneği

Bu bağlamda bölücü elemanları iç mekan tasarımına dahil etmek öncelikle tasarımcılar daha sonra da kullanıcılar için büyük önem taşımaktadır. Bölücü elemanları yalnızca işlevsellik ve esneklik sağlamak yönünde kullanmayıp tasarıma destek verecek şekilde tasarlamak iç mekan tasarımında göze hitap eden güzel sonuçlar doğuracaktır.

5.1 İç Mekan Tasarımında Kullanılan Farklı Bölücü Eleman Örnekleri

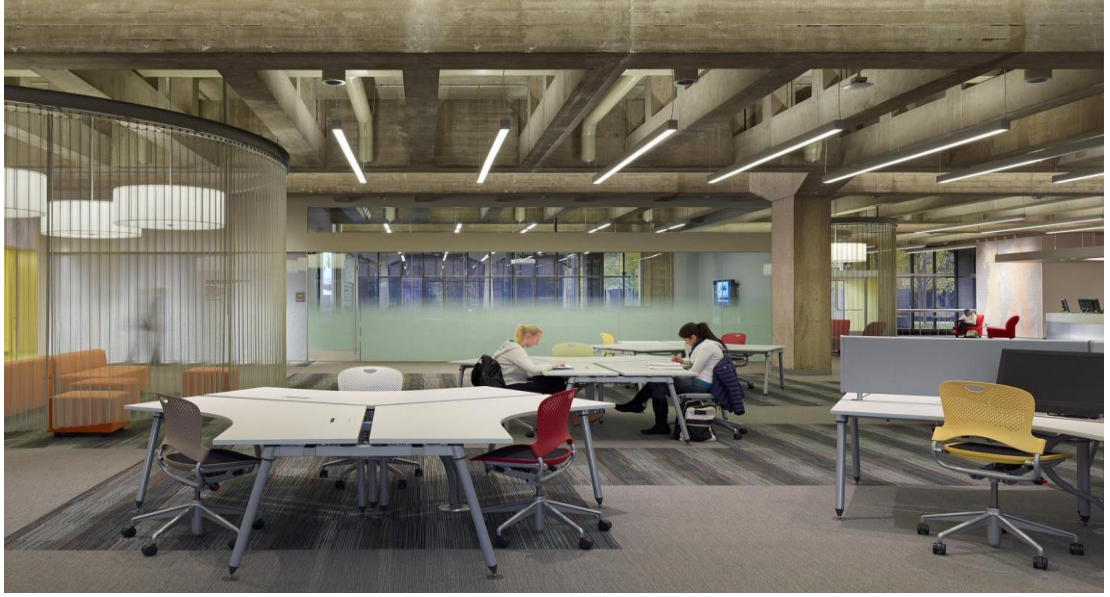
İç mekanı farklı amaçlar için kullanmak adına kullanılan bölücü elemanlardan bir tanesi de sarmal tel kumaştan yapılan bölücü elemanlardır. PellOverton Architects'in iç mekan tasarımını yapmış olduğu bir ortaokulda bu bölücü elemanın mekan içerisinde verimli kullanımının iyi bir örneği ortaya konmuştur.

Bu projede sarmal tel kumaş, sınıflar için oda bölücü olarak kullanılmış ve alana yarı saydam bir mahremiyet unsuru kazandırmıştır. Aynı zamanda, malzemenin geçirgen özelliği, sınıflar ve diğer alanlar arasında bağlantı kurulmasına olanak tanıyarak, kullanıcılara mekanda akışkanlık algısı yaratmıştır.

Şekil 5.4. Sarmal tel kumaştan bölücü eleman örneği

Sarmal tel kumaş kullanımının bir diğer güzel örneği ise Woodhouse Tinucci Architects'in tasarımını üstlediği Illinois Üniversitesi Kütüphanesinde karşımıza çıkmaktadır. Bu kütüphane, esnek bir şekilde birbirine bağlı çeşitli öğrenme ortamları içermektedir. Metalik ağ, daha fazla esnekliğe sahip alanlarda kullanılarak kullanıcıların bunları kendi özel kullanımlarına göre hareket ettirmelerine olanak tanımaktadır. Sarmal tel kumaş sistemleri, ışığın ve manzaraların içeri girmesine izin verirken açık alanı ustaca böler.

Şekil 5.5. Sarmal tel kumaştan bölücü eleman örneği

Kriskadecor üretici firmasının mekanda özgür hissetmenin önemini ortaya koymak adına tasarladıkları metal zincirlerden meydana gelen bu bölücü sistem mekanda herhangi bir ek destek olmadan ve sabitleme gerektirmeden alana monte edilen yenilikçi bir bölücü sistemdir. Bu sistem, çeşitli gereksinimlere ve konumlara uyacak şekilde kolayca yapılandırılabilir. Kompozisyonlar oluşturmak için sonsuz olanaklar sunan, en basit haliyle minimalist tek parça konseptini öne çıkaran bir sistemdir. Yükseklik, şekil ve renkte kişiselleştirme seçenekleri sunması nedeniyle esnek alanlar için ideal bir çözümdür.

Üreticisi tarafından Feel Free olarak adlandırılan bu sistem ile ferahlık hissi veren ı ışık bölmelerinin kullanılmasıyla havadar ve aydınlık multidisipliner alanlar yaratmak mümkün olmaktadır.

Şekil 5.6. Metal zincirden bölücü eleman örneği

Bruag Tasarım Fabrikası, MDF'den yapılmış lazerle kesilmiş delikli panellerle her şekil ve boyutta bölücü eleman tasarlamaktadır. Deliklerdeki detay derecesi, lazer kesimin vermiş olduğu avantajla kullanıcılara kusursuz bir görünüm sağlamaktadır.

Bölme duvar paneli tasarımları, olası uygulamaları kadar çeşitlidir. Tarihi desenlerin yeni yorumları veya daha önce görülmemiş tamamen yeni süslemeler ve delikler, dijital giriş bilgileri (dxf, dwg) kullanılarak hemen hemen her boyutta üretilmektedir.

Şekil 5.7. Lazer kesim bölücü eleman örneği

Şekil 5.8. Lazer kesim bölücü eleman örneği

By-Side Paravan, Patricia Urquiola tarafından tasarlanan birden fazla parçanın yatay ve dikeyde birleştirilmesiyle meydana gelen eşsiz bir paravandır. Paravanın ön yüzeylerini kaplarken mozaik malzeme kullanılmıştır. Bunun yanı sıra arka yüzeylerde ayna ve cam malzeme kullanılmıştır. Bu paravanda paravanın yüzeylerini oluşturan her bir parça hareket edebilmektedir. Bu sayede paravan yükseltiip alçaltılabilir ve farklı görüntüler sergileyebilir.

Bununla birlikte parçaların modüler olması paravan üzerinde değişiklik yapmaya olanak sağlar. Paravanın oluşturulması yap-boz mantığına dayanırken kullanılan panellerin değişmesiyle paravan farklı resimler ortaya koyar.

Şekil 5.9. By-Side Paravan ön görünüş

Şekil 5.10. By-Side Paravan arka görünüş

Hushoffice'in tasarımıını üstlendiği Agile Office, işyerlerine hızlı uyum sağlayan, çalışanların iş birliğini kolaylaştıran ve işyeri sağlığını destekleyen bir dizi modüler, taşınabilir ofis mobilyasıdır. Hushoffice, bu tasarımıyla ofislere mobil bölücü eleman deneyimi sunmaktadır. Bu bölücü elemanla yeni ofis bölme düzenleri oluşturmaya ve herhangi bir kurulumcuya veya ofis iç mekanını dönüştürmeye gerek kalmadan işyerine değişen ortamlara hızlı bir şekilde adapte olma imkanı sağlar.

Şekil 5.11. Mobil paravan örneği

Şekil 5.12. Mobil paravan örneği

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışması kapsamında, bölücü elemanların özellikle de günümüz koşulları göz önünde bulundurularak hali hazırda tamamlanmış yapılarda kullanılabilecek en iyi tasarım alternatifi oldukları göz önüne konmuştur. Bölücü elemanlar tasarımcı ve kullanıcıların pek çok ihtiyacına cevap veren elemanlardır. Bu doğrultuda bu elemanların tasarıma dahil edilmesi önem arz etmektedir. Kullanıcılar yaşamlarını sürdürdükleri mekanlarda bazı durumlarda değişiklik yapma ihtiyacı duyabilirler. Bunu yapmanın yolu en az iş gücü ve maliyetle tasarıma dahil edilen bölücü elemanlarla sağlanmaktadır. Günümüz şartlarında birçok malzeme ve dokuya erişimin kolay olması mekan tasarımlarına olumlu etkilerde bulunan bölücü eleman çeşitlerini kullanmak akıllıca bir çözüm olacaktır.

Mekan içerisindeki ayırım ve birleşim bölücü elemanlarla kolaylıkla sağlanabilir. Bölücü elemanların işlevselliğe ve esnekliğe sağlamış olduğu katkı da tasarım içerisindeki önemli rolünü ortaya koymaktadır. Kullanılan çeşitli durumlarda bölücü elemanlar kullanıcılar özel alan sunması sebebiyle mahremiyet ihtiyacını doğrudan gidermek amacıyla kullanılabilir. Bölücü elemanlar aynı zamanda kurulum ve tekrar kaldırma imkanı sunmasıyla da mekanlarda kullanımının artması gereken elemanlardır. Çünkü bölücü elemanlar kurulum ve kaldırma sırasında mevcut mekanda deformasyona neden olmaz. Ekonomik durumlardan bağımsız olarak kullanıcıya minimum maliyetle değişim imkanı sunan bölücü elemanların birden fazla çeşidinin olması da önemli bir unsurdur. Bölücü elemanlar pek çok doku, form, renk, şekil ve büyüklükte mekanlara uygulanabilir. Bu da kullanıcılar için tasarım yaparken bölücü elemanların ne denli önemli olduğunu gösterir. Bölücü elemanlar konutlarda, kafe ve restoranlarda, kamu ve hizmet binalarında ve hatta stüdyolarda kullanmak için elverişlidir. Özellikle büyük hacimli yapılarda kullanıldığı zaman tasarımcıya pek çok imkan sağlayarak kullanıcılar için özel alanlar yaratılabilir. Günümüzdeki ürün çeşitliliğinin vermiş olduğu imkanlarla bölücü elemanlar özellikle de bu büyük hacimli yapılarda yerini almalıdır.

Bölücü elemanların tasarıma rahatlıkla dahil edilebiliyor olması böyle mekanlarda kullanıcıya kolaylık sağlayacaktır.

Bölücü elemanların birden fazla amaca hizmet ediyor olması da tasarıma dahil edilmesi hususunda önemli bir yere sahiptir. Özellikle her geçen gün küçülen konutlarda farklı işlevlere cevap veren mobilyalar ön plana çıkmaktadır. Örneklerde görüldüğü üzere bölücü elemanlar bu bağlamda kullanıcılara hem işlevsel hem de görsel bağlamda avantaj sağlamaktadır. Bu da bölücü elemanların en temel özelliği olan mekan içerisinde esneklik sağlayabilmesi durumuna dayanır.

Bunun yanı sıra değişen ve gelişen dünyada her geçen gün farklı materyallerin ortaya çıkması mobilya sektöründe önem arz etmektedir. Bölücü elemanları tasarlarken de bu materyaller kolayca kullanılabilir. Farklı tasarımlar kullanıcıların mekan içerisinde istedikleri güzellik algısına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada bölücü elemanların geçmişten günümüze nasıl ulaştığı, tarihte nasıl ortaya çıktığı araştırılarak bir sınıflandırma ortaya konmuş ve bu bilgiler ışığında tasarıma yapmış olduğu etkiler incelenmiştir. Ve sonuç olarak bölücü elemanların tasarıma dahil edildiği durumlarda tasarım yönü kuvvetli işlevsel yapılar meydana getirilebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- Ak, N., 2006. Geleceğin Konutu Tasarımında Ortaya Çıkan Kavramların Belirlenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 204, İstanbul.
- Alıcı, M., 2017. Geleneksel Japon Konutunda İç Mekan Tasarımının Biçim Yönünden İncelenmesi. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Ashmolean, 2020. Threads of Silk and Gold.
- Ayverdi, A., 1971. Japonya Mimarlığında Geçiş Mekânı. I.T.Ü Yayınları, İstanbul.
- Baper, S. Y., Saied, A. R., 2020. Small Spaces Need Smart Solutions: Impacts of Smart Interior Design Solutions on Achieving Flexible Spaces. International Transaction Journal of Engineering, Management, & Applied Sciences & Technologies, 11A06J, 1-14.
- Barbosa, J. A., Araújo, C., Mateus, R., Bragança, L., 2015. Smart Interior Design of Buildings and Its Relationship to Land Use. Architectural Engineering and Design Management, 12(2), 1-10.
- Başoğlu, K., 2007. Çok Katlı Yapılarda Esnek ve Değişebilir Düşey Bölme Elemanları, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi, 128, Ankara.
- Bayram, Z., 2011. İşlevsellik ve Esneklik Bağlamında Konut İç Mekan Tasarımında Mobilya Kullanımı, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 139, İstanbul.
- Bilgiçyıldırım, B., 1995. Türkiye’de Üretilen Bölücü Elemanların Açık Sistem Kuralları Açısından Değerlendirilmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 125, İstanbul.
- Civelek, S., 2021. Açık Ofis Mekan Organizasyonu Oluşumunda Esnek ve Değişebilir Yaklaşımlar, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 99, Ankara.
- Çalışkan, S., 2005. Son Yüzyıl Japon Mobilya Tasarımında Gelenekler, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 112, İstanbul.
- Çevik, A., 1993. 20. Yüzyılda Bir Masal Kahramanı: Tadao Ando.
- Çevik, A., 1999. Batı ve Doğu Kültüründe İnsan-Mekân-Doğa İlişkileri. Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayınları, İzmir.

- Güleç, F. E., 2018. Japon Halk Mimarisinde Köy Evi (Minka), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 250, Konya.
- Güngör, S., 2019. Türk Evinin Geleneksel Japon Evi ile Yapısal Açidan Karşılaştırılması, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 153, İstanbul.
- Güvenç, B., 1992. Japon Kültürü, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Hasol, D., 1998. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Hemming, C., Aldbrook, M., 1999. The Folding Screen. Rizzoli International Publications, Inc, USA.
- İçemer, S. P., 2015. İç Mekan Tasarımında Modüler Seramik Separasyonlar, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu, 105, Ankara.
- Kaplan Yanan, H., 2021. Milli Saraylar Envanterine Ait Japon Paravana ve Restorasyonu, Kadir Has Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 168, İstanbul.
- Mutlu, Ö., 1998. Büro Binalarında Hazır Bölücü Elemanlarla Mekan Tasarımında Planlama Sorunları, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 64, İstanbul.
- Onur, S., 2000. Mobilya Biçimlenişine Etki Eden Faktörler ve Tasarımcı Kullanıcı Faktörü Üzerine Bir Yöntem Önerisi. Mimar Sinan Üniversitesi, Doktora Tezi, İstanbul.
- Öcal, G., 2001. Konut İç Mekan ve Donatı Elemanlarında Esnek ve Değişebilir Tasarım Yaklaşımları, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 126, İstanbul.
- Özçelik, Ö., 2016. Esnek Mekan ve Mobilya Anlayışı İçinde Dönüşebilirlik, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 87, Edirne.
- Özçelik, Ö., Kaprol, T., 2017. İç Mekân Örgütlenmesinde Esneklik ve Fonksiyonellik Kavramı Bağlamında Mekânın Değerlendirilmesi ve Düzenlenmesi. İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi, 6 (3), 301-312.
- Özer, B., 2003. İç Mekan Düzenlemelerinde Modüler Seramik Separasyonlar. Yüksek Lisans Sanat Eseri Çalışması Raporu, Ankara.
- Öztürk, E., 2018. Ofis İç Mekan Organizasyonlarının Günümüzdeki Yeni Yaklaşımı; Paylaşımlı Ofisler, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 99, İstanbul.

- Raneri, G., 2015. Folding Screens, Cartography, and the Jesuit Mission in Japan, 1580-1614 (s. 49).
- Sakarya, K., 2021. İç Mekân Tasarımında Kullanılan Bölücü Elemanlar için Bir Sınıflandırma. Euroasia Journal of Social Sciences and Humanities, 8(1), 10-25.
- Timuremre, N., 2004. Kültürün Mimarlık Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Japon Kültürü ve Ando Örneği, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 149, İstanbul.
- Tok, A. İ., 1999. Ahşap, Metal, Polimer Mobilya Malzemeleri ve Mobilya Üretim Teknolojileri, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 134, İstanbul.
- Torun, O., 2018. Gelenek ve Çağdaşlık Kesitinde Türk ve Japon Evi, Maltepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 150, İstanbul.
- Tuncel, A., 2007. Mobil Konutlarda İç Mekân Organizasyonu ve Mobil Mekânların Tarihsel Gelişim Süreci. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Uzun, O., 2006. İşlevsellik ve Esneklik Kavramlarının Salon İç Mekânı ve Donatımı Boyutunda Analizi. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Üner, C. F., 2001. Cam Malzemenin İç Mekânda Yatay Bölücü Eleman Olarak Kullanım Şekillerinin Araştırılması. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Üst, S., 2015. Konutlarda İç Mekân İle Mobilya Etkileşimi Bağlamında Mobilyaya Dair Özelliklerin İncelenmesi. Standart Dergisi, 103-118.
- Yagi, K., 1989. A Japanese Touch for Your Home. USA: Kodansha International Ltd.
- Yalçın Usal, S. S., 2004. Mobilya Tasarımında Metalin Yeri, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi, 179, İstanbul.
- Yanarateş, D., 1998. Cam Malzemenin İç Mekânda Bölücü Eleman Olarak Kullanım Şekillerinin Araştırılması. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Saliha ÇİNAR

Eğitim Durumu

Lise : Samsun İbrahim Tanrıverdi Sosyal Bilimler Lisesi, 2010-2015

Lisans : İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, 2016-2020

Yüksek Lisans : İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı

Yayınları

Çınar, S., Özel, Y., 2022. Mekanı Bölen – Tamamlayan Sistemler. 8. Uluslararası Mimarlık ve Tasarım Kongresi, 26-27 Kasım 2022, Online.